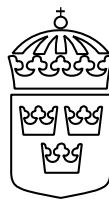

Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

Regeringens skrivelse

2015/16:182

Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

2015/16:182

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 26 maj 2016

Stefan Löfven

Isabella Lövin
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Under 2015 har ett unikt ramverk för rättvis och hållbar global utveckling förhandlats fram. I Agenda 2030 samlas för första gången dagordningen för fattigdomsminskning och dagordningen för hållbar utveckling i dess tre dimensioner – den sociala, ekonomiska och miljömässiga – i en gemensam agenda. Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Tillsammans med slutdokumentet från konferensen om utvecklingsfinansiering, klimatavtalet från Paris och Sendairamverket om katastrofriskreducering, utgör dessa ett nytt globalt ramverk för hållbar utveckling.

Agenda 2030 och de 17 nya globala målen för hållbar utveckling är universella. Det betyder att alla länder har ansvar för att genomföra agendan och för att bidra till att målen uppfylls, nationellt och globalt. Detta ställer högre krav på samstämmighet och samordning mellan olika nivåer, aktörer och politikområden. Därför är Sveriges samstämmighetspolitik Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:122) ett centralt verktyg i genomförandet. Politiken för global utveckling (PGU) har också en direkt koppling till mål 17 som handlar om att stärka genomförandemedlen och det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Regeringen genomför en nystart av PGU och avser att gå före i genomförandet av Agenda 2030 med en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv, mänskliga rättigheter och planetens gränser. Nystarten av PGU innebär en ambitionshöjning och ett kunskapslyft inom Regeringskansliet och dess myndigheter. Regeringen har formulerat konkreta mål för arbetet och har förtydligat ansvaret för genomförandet. En interdepartemental arbetsgrupp med PGU-ansvariga på enhetschefsnivå från samtliga departement har inrättats. Alla departement har för första gången tagit fram interna handlingsplaner för arbetet med PGU kopplat till de nya globala målen. Baserat på innehållet i dessa planer redovisar regeringen exempel på sitt arbete 2014–2016 inom tematiska PGU-områden länkat till de nya globala målen. En redovisningsmodell av PGU, kopplad till de nya globala målen, ersätter därmed den tidigare redovisningsmodellen för PGU med sex globala utmaningar.

En mer fördjupad redovisning görs i skrivelsen av några områden där regeringen i sin nystart har uttalat en särskild ambition under 2014–2016. Inom dessa tematiska områden redovisar regeringen också potentiella mål- och intressekonflikter och brist på utnyttjad potential för samstämmighet. Dessa områden är:

- hållbart företagande
- kapital- och skatteflykt
- hållbar energi
- hållbar konsumtion och produktion
- säkerhet och utveckling

Avslutningsvis konstaterar regeringen att Sverige fortsatt ska vara ett föregångsland och ta ett tydligt ansvar när det gäller globala utmaningar. Det nya globala ramverket och de nya globala målen är en utgångspunkt och anger en riktning. PGU är ett centralt verktyg i detta arbete.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
2	Politikens utformning.....	6
3	Redovisning av regeringens arbete med tematiska PGU-områden 2014–2016 kopplat till de globala målen	10
3.1	Ingen fattigdom	10
3.1.1	Exempel på PGU-område: Sociala trygghetssystem	11
3.2	Ingen hunger	12
3.2.1	Exempel på PGU-område: Tryggad livsmedelsförsörjning	12
3.3	Hälsa och välbefinnande.....	14
3.3.1	Exempel på PGU-område: Antibiotikaresistens	15
3.4	God utbildning för alla	16
3.4.1	Exempel på PGU-område: Utbildning för hållbar utveckling	17
3.5	Jämställdhet	18
3.5.1	Exempel på PGU-område: En feministisk utrikespolitik.....	18
3.6	Rent vatten och sanitet.....	19
3.6.1	Exempel på PGU-område: Hållbar vattenanvändning.....	20
3.7	Hållbar energi för alla.....	21
3.7.1	Exempel på PGU-område: Hållbara och inkluderande energisystem	21
3.7.2	Mål- och intressekonflikt: satsningar på hållbar energi kontra fattigdomsbekämpning	23
3.8	Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	24
3.8.1	Exempel på PGU-område: Internationella arbetsmarknadsfrågor och ”Global Deal”	25
3.9	Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	26
3.9.1	Exempel på PGU-område: Hållbart företagande	26
3.9.2	Mål- och intressekonflikt: Företagande på svåra marknader.....	29
3.10	Minskad ojämlikhet.....	30
3.10.1	Exempel på PGU-område: Flyktingströmmar, migration och utveckling	31
3.11	Hållbara städer och samhällen.....	32
3.11.1	Exempel på PGU-område: Hållbar stadsutveckling	33
3.12	Hållbar konsumtion och produktion	35

3.12.1	Exempel på PGU-område: Hållbar konsumtion och produktion	35
3.12.2	Mål och intressekonflikt: privat konsumtion och hållbar global utveckling.....	38
3.13	Bekämpa klimatförändringen	40
3.13.1	Exempel på PGU-område: Klimat och utveckling	40
3.14	Hav och marina resurser	42
3.14.1	Exempel på PGU-område: Hållbara hav	42
3.15	Ekosystem och biologisk mångfald	44
3.15.1	Exempel på PGU-område: Skog och hållbar utveckling	44
3.16	Fredliga och inkluderande samhällen	46
3.16.1	Exempel på PGU-område: Säkerhet och utveckling	46
3.16.2	Mål- och intressekonflikt: krigsmaterielexport och rättvis och hållbar global utveckling	50
3.17	Genomförande och globalt partnerskap	51
3.17.1	Exempel på PGU-område: Kapital- och skatteflykt	52
3.17.2	Mål- och intressekonflikter i arbetet med kapital- och skatteflykt	54
4	Arbete framåt	56

1 Inledning

År 2015 var unikt för det internationella arbetet med att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling. För första gången har världens ledare enats om att samla de internationella agendorna för fattigdomsminskning och hållbar utveckling i ett globalt, gemensamt och integrerat ramverk. Agenda 2030 antogs vid FN-toppmötet i New York i september och innehåller 17 nya globala mål för hållbar utveckling. Dessa mål ersätter millenniemålen som skulle uppnås år 2015. Till skillnad från millenniemålen är de nya globala målen universella, vilket betyder att alla länder är ansvariga för att bidra till att målen uppfylls, både nationellt och globalt. I december i Paris antogs ett nytt globalt och rättsligt bindande klimatavtal (COP21). Tillsammans med slutdokumentet från konferensen om utvecklingsfinansiering (Addis Ababa Action Agenda) och det nya ramverket för katastrofriskreducering (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030), utgör dessa agendor ett nytt globalt ramverk för hållbar utveckling.

De globala målen för hållbar utveckling

- Mål 1 : Ingen fattigdom
- Mål 2 : Ingen hunger
- Mål 3 : Hälsa och välbefinnande
- Mål 4 : God utbildning för alla
- Mål 5 : Jämställdhet
- Mål 6 : Rent vatten och sanitet
- Mål 7 : Hållbar energi för alla
- Mål 8 : Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Mål 9 : Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Mål 10 : Minskad ojämlikhet
- Mål 11 : Hållbara städer och samhällen
- Mål 12 : Hållbar konsumtion och produktion
- Mål 13 : Bekämpa klimatförändringen
- Mål 14 : Hav och marina resurser
- Mål 15 : Ekosystem och biologisk mångfald
- Mål 16 : Fredliga och inkluderande samhällen
- Mål 17 : Genomförande och globalt partnerskap

Regeringen har en hög ambition för genomförandet av Agenda 2030 och för uppfyllandet av de globala målen, både internationellt och nationellt. Sverige ska gå före med en samstämmig politik som tar hänsyn fattiga människors perspektiv, mänskliga rättigheter och planetära gränser. Fattigdomen och sociala orättvisor kan inte bekämpas om inte de miljö- och klimatomfattiga utmaningarna omhändertas och vice versa. Agenda 2030 är en ambitiös agenda, men inom många områden har Sverige ännu högre ambitioner. Detta gäller inte minst främjande av demokrati,

mänskliga rättigheter och jämställdhet, både som mål och medel för hållbar utveckling i dess tre dimensioner – den sociala, den ekonomiska och den miljömässiga.

Sveriges politik för global utveckling (PGU) är mer angelägen och relevant än någonsin. Redan 2003 formulerades målet om att alla politikområden ska bidra till rättvis och hållbar global utveckling där ett rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv sätts i centrum. Dagens globala utmaningar och den universella innebörden av Agenda 2030 signalerar tydligt behovet av ett mer samstämmigt agerande mellan politikområden. Internationellt finns en ökad medvetenhet kring att olika politikområden är sammanlänkade och att alla länder behöver arbeta på ett samordnat och samstämmigt sätt för att möta globala utmaningar.

Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att det är deras behov, intressen och förutsättningar som ska vara utgångspunkten i arbetet med att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt ska inkludera och synliggöra även diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper inom varje beslut och insats. Alla människor, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna fullt ut. Jämställdhet är en förutsättning för genomförandet av Agenda 2030 i sin helhet.

2 Politikens utformning

Sveriges politik för global utveckling gäller alla politikområden och hela regeringen har ansvar för att politiken genomförs. Erfarenheter av PGU-arbetet under mer än ett decennium visar att det finns flera utmaningar relaterade till en tvärsektoriell politik som PGU. Statskontoret konstaterade i sin utvärdering av arbetsformerna och styrningen av PGU (rapport 2014:1) att det finns behov av att ytterligare förtydliga politiken, vad som förväntas uppnås av berörda aktörer och vem som ansvarar för detta. Utvärderingen pekade på vikten av en tydligare operativ koppling mellan det övergripande målet om en rättvis och hållbar global utveckling och respektive departements ansvarsområde. Rapporten betonar departementens eget ansvar för att analysera hur olika politikområden relaterar till PGU och hur dessa kan bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Utvärderingen lyfte även behovet av att synliggöra och öka kännedomen om PGU, liksom att tydliggöra att PGU inte primärt handlar om bistånd, utan om att alla politikområden inom ramen för sina verksamheter ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Regeringens nystart av PGU görs med dessa insikter.

Med nystarten av PGU går regeringen före i genomförandet av Agenda 2030 och stärker samstämmighetspolitiken med hänsyn till fattiga människors perspektiv, mänskliga rättigheter och planetära gränser. Samstämmighetspolitiken i PGU är också direkt kopplad till mål 17 i agendan. Detta globala mål handlar om att stärka genomförandemedel och det globala partnerskapet för hållbar utveckling där ett av delmålen handlar om att stärka samstämmighet för hållbar utveckling.

Nystarten av PGU innebär en ambitionshöjning och ett kunskapslyft inom Regeringskansliet och dess myndigheter. Regeringen formulerar konkreta mål för arbetet och tydliggör ansvaret för genomförandet. En interdepartemental arbetsgrupp (IDA) med PGU-ansvariga på enhetschefsnivå från samtliga departement har inrättats under ledning av UD:s utrikesråd för internationellt utvecklingssamarbete. Samordningsfunktionen på UD har getts ökade resurser för att departementet ska kunna ge aktivt stöd till övriga departement i Regeringskansliet.

Som ett led i regeringens nystart och med beaktande av Statskontorets rekommendationer har alla departement under 2015 tagit fram interna handlingsplaner för hur deras verksamhet bidrar i arbetet med PGU kopplat till de nya globala målen. Handlingsplanerna anger operationella resultatmål för verksamheten och hur myndigheter kan involveras i arbetet. Handlingsplanerna är en del i en ny och mer proaktiv politik för PGU där ägarskap och ansvar klargörs och definieras. För att kunna genomföra handlingsplanerna på ett effektivt sätt krävs fördjupad samstämmighet och samordning mellan politikområden. Baserat på innehållet i handlingsplanerna redovisar regeringen i denna skrivelse ett antal exempel på arbetet med tematiska PGU-områden under vart och ett av de 17 globala målen. En redovisningsmodell för PGU, kopplad till Agenda 2030 och de globala målen, ersätter därmed den tidigare redovisningsmodellen med fokus på sex globala utmaningar.

Samstämmighetspolitik

Samstämmighetspolitiken, som är grunden i PGU, är central för att bidra till uppfyllandet av de globala målen. Ett samstämmigt tillvägagångssätt behövs i alla led, från politikutformning till faktiska resultat. Samstämmighetspolitiken handlar om att det sammantagna värdet av olika insatser är större än summan av enskilda insatser. Insatser inom olika politikområden behöver ses i ett sammanhang och hanteras samstämmigt. De insatser som görs för att bidra till att ett globalt mål uppnås, får ofta effekter på möjligheterna att uppnå även andra mål. Till exempel inbegriper insatser för att uppnå målet om god utbildning för alla (globalt mål 4) i hög grad också insatser för jämställdhet (globalt mål 5), hälsa och välbefinnande (globalt mål 3), fredliga och inkluderande samhällen (globalt mål 16) samt insatser för att bekämpa klimatförändringen (globalt mål 13). Samstämmighetspolitiken innebär också att insatser för att uppnå ett mål inte heller ska motverka uppfyllandet av ett annat mål. Insatser för att bidra till ekonomisk tillväxt (globalt mål 8) ska t.ex. inte motverka att målet om minskad ojämlikhet (globalt mål 10) eller att målet om att bekämpa klimatförändringen (globalt mål 13) uppnås. Här kan t.ex. agendans mål om hållbar

konsumtion och produktion (globalt mål 12) bidra till att stärka synergier och bättre samstämmighet mellan målen.

Att identifiera och hantera eventuella motstridiga mål och intressen mellan olika politikområden är av central betydelse för uppfyllandet av de nya globala målen för hållbar utveckling. På samma sätt är det viktigt att identifiera områden där politiken kan bli mer proaktiv för att stärka synergier och samstämmighet mellan politikområden. Detta är två grundstenar i PGU.

Synergier, mål- och intressekonflikter

PGU syftar till att alla politikområden samstämmigt ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta innebär också att målkonflikter behöver synliggöras och bli föremål för medvetna och övervägda val. På ett övergripande plan handlar detta om att identifiera och hantera motsättningar mellan regeringens mål inom olika politikområden och globala mål för att säkra en hållbar utveckling, respekt för de mänskliga rättigheterna och fattiga människors perspektiv på utveckling.

Att identifiera och hantera mål- och intressekonflikterna är ett komplext och resursintensivt arbete. I ett föränderligt politiskt landskap ändras också förhållandena mellan mål- och intressekonflikter. Dessutom finns en utmaning i att det kan finnas olika uppfattningar om var bristen på samstämmighet ligger eller att den existerar.

De samband som redovisas mellan olika politikområden i denna skrivelse handlar till största delen om att belysa och bättre tillvarata synergier för samstämmighet mellan olika politikområden. Det handlar också om att identifiera och utnyttja möjligheten till ett mer proaktivt förhållningssätt i arbetet med PGU inom olika politikområden. I skrivelsen redovisas också områden där det kan finnas olika mål- och intressekonflikter som begränsar möjligheten att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling, vilket därmed kan begränsa Sveriges bidrag till uppfyllandet av de globala målen.

Samordning och organisation

Samordningsfunktionen för PGU inom Regeringskansliet ligger inom Utrikesdepartementet (UD) med biståndsministern som ansvarigt statsråd. Ansvar för att genomföra politiken åligger dock hela regeringen och därmed alla statsråd. I enlighet med regeringens nystart har PGU-ansvariga enhetschefer utsetts på samtliga departement. Utrikesrådet för internationellt utvecklingssamarbete på UD är sammankallande till en interdepartemental arbetsgrupp (IDA) där dessa chefer ingår. Som tidigare finns fokuspunkter för PGU på handläggarnivå inom alla departement.

Liksom för PGU har hela regeringen ansvar för genomförandet av Agenda 2030. Tre statsråd har dock fått särskilt ansvar. Civilministern har ansvar för det nationella genomförandet av Agenda 2030. Biståndsministern har ansvaret för det internationella perspektivet. Framtidsministern har ansvar för att identifiera strategiska åtgärder som bör vidtas på längre sikt för att säkerställa ett ändamålsenligt och effektivt genomförande, både med ett nationellt och internationellt perspektiv.

Regeringen har höga ambitioner i det nationella genomförandet av Agenda 2030 som innebär att de globala målen ska nås också i Sverige. Regeringen avser att utforma styrningen inom berörda politikområden utifrån en analys av vad agendans mål och delmål innebär för respektive politikområde. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med mer information om hur arbetet med att uppnå målen i Sverige kommer att bedrivas och återrapporteras.

För att bedöma hur Sverige mer effektivt kan bidra till uppfyllandet av de nya globala målen, både nationellt och internationellt, gav regeringen i april 2016 ett stort antal myndigheter i uppdrag att kartlägga och redovisa hur deras verksamheter bidrar till Sveriges möjligheter att nå målen och delmålen i Agenda 2030. PGU är ett centralt verktyg för genomförandet av Agenda 2030. Det är första gången regeringen på detta sätt samordnat ger ett uppdrag till ett stort antal myndigheter som relaterar till PGU. Myndigheterna ska redovisa uppdraget senast den 31 augusti 2016.

Den kompetens som finns hos Sida och andra myndigheter med uppdrag relaterade till fattigdomsbekämpning och rättvis och hållbar global utveckling ska användas för att öka kunskapen om rättvis och hållbar global utveckling inom alla politikområden.

Utlandsmyndigheterna utgör en viktig plattform för genomförandet av PGU och Agenda 2030. I många länder verkar regeringens olika politikområden redan idag sida vid sida vilket utgör en god grund för att fördjupa samstämmighetspolitiken, stärka synergier och hantera målkonflikter. Utlandsmyndigheterna kan bidra med viktig kunskap om Sveriges och EU:s samlade påverkan på hållbar utveckling i ett land. Arbetet kan bedrivas i samarbete med EU-delegationerna och andra EU-medlemsländers ambassader med hänvisning till det fördragsbundna åtagandet att främja Policy Coherence for (Sustainable) Development (art. 208).

För att underlätta och stimulera arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030 och de globala målen har regeringen utsett en delegation för Agenda 2030 (dir. 2016:18). Delegationen har i uppgift att ta fram ett utkast till en övergripande handlingsplan för Sveriges genomförande av Agenda 2030 och dess mål och ska då beakta att PGU är ett centralt verktyg. Redovisningen från de myndigheter som fått uppdraget kommer att ingå som ett underlag i arbetet. Delegationen ska även förankra och föra dialog i samhället om agendan och målen, bl.a. med länsstyrelser och andra myndigheter, företrädare för regionala och kommunala samverkansorgan och landsting, kommuner, näringsliv, civilsamhälle och forskarsamhället. Delegationen ska vidare främja dialog och kunskapsutbyte mellan aktörerna.

3 Redovisning av regeringens arbete med tematiska PGU-områden 2014–2016 kopplat till de globala målen

Regeringen ser att ett stärkt och fördjupat arbete med Sveriges politik för global utveckling (PGU) kan bidra till ett mer effektivt genomförande av Agenda 2030 och dess mål. PGU gäller alla politikområden och hela regeringen har ansvar för att politiken genomförs. Departementen har i sina interna handlingsplaner för PGU identifierat tematiska områden som kräver ett integrerat och samstämmigt arbetssätt för att bidra till rättvis och hållbar global utveckling samt för att bidra till uppfyllandet av ett eller flera globala mål. Nedan redovisar regeringen exempel på olika tematiska PGU-områden från departementens interna handlingsplaner. Redovisningen är inte heltäckande utan illustrerar olika teman som är relevanta i PGU-arbetet kopplat till de globala målen. De resultatmål som redovisas är exempel på mål som ska vara uppfyllda vid periodens slut (slutet av 2017).

Inom några tematiska områden där regeringen i sin nystart har uttalat en särskild ambition under 2014–2016, redovisar regeringen sitt arbete mer fördjupat. Inom områdena hållbar energi, hållbart företagande, hållbar konsumtion och produktion, säkerhet och utveckling samt kapital- och skatteflykt redovisar regeringen potentiella mål- och intressekonflikter och brist på utnyttjad potential för samstämmighet. Syftet är att identifiera och hantera motsättningar mellan regeringens mål inom olika politikområden och målet om rättvis och hållbar global utveckling där konsekvenser för hållbar utveckling, respekten för de mänskliga rättigheterna och för fattiga människors perspektiv på utveckling ska tas i beaktande.

3.1 Ingen fattigdom

Mål 1: Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

Sammanfattat handlar målet om att avskaffa extrem fattigdom och att minst halvera andelen som lever i någon form av fattigdom. Målet handlar också om att införa lämpliga system och åtgärder för socialt skydd, inklusive grundläggande social trygghet för alla, med särskilt fokus på människor som lever i fattigdom och utsatthet. Vidare handlar målet om lika rätt till ekonomiska resurser, tillgång till grundläggande tjänster, möjlighet att äga, nyttja och ärva mark och annan egendom samt tillgång till naturresurser, lämplig ny teknik och finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter. Fattiga och utsatta människors sårbarhet ska minska bl.a. i relation till extrema klimatrelaterade händelser och andra typer av chocker och katastrofer. En betydande resursmobilisering behövs för avskaffandet av fattigdom samt upprättandet av sunda policyramverk på alla nivåer som också tar hänsyn till jämställdhetsaspekter.

3.1.1 Exempel på PGU-område: Sociala trygghetssystem

Skr. 2015/16:182

(Huvudansvarig: Socialdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Finansdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Näringsdepartementet, Miljö- och energidepartementet och Utrikesdepartementet.)

Frågor inom socialpolitikens område är under stark utveckling när det gäller bidraget till rättvis och hållbar global utveckling och uppfyllandet av globala mål. Sociala trygghetssystem betraktas globalt i allt högre utsträckning som ett användbart verktyg för fattigdomsbekämpning samt som en investering i långsiktigt hållbar utveckling och välfärd på nationell, regional och global nivå. Social trygghet är en mänsklig rättighet och starka kopplingar finns till de globala målen om minskad ojämlikhet och om jämställdhet (globalt mål 10 och 5). En utveckling av grundläggande sociala trygghetssystem i länder där sådana saknas eller är bristfälliga, har stor betydelse för att minska ojämlikhet, sårbarhet och fattigdom, vilket bl.a. anges i Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendation (nr 202) om nationellt socialt grundskydd. Social trygghet är särskilt betydelsefullt för barn, kvinnor, äldre och personer med funktionsnedsättning samt utsatta grupper. Ett socialt grundskydd genom livscykel, redan från födseln, bidrar till att säkra andra mänskliga rättigheter såsom hälsa och utbildning. Detta är av särskild vikt för barns utveckling och för att de ska kunna nå sin fulla potential. Sociala trygghetssystem kan ge ökad möjlighet att delta i arbetslivet, både i den formella och informella sektorn av ekonomin och särskilt för kvinnor. Nationella trygghetssystem måste bygga på långsiktig, hållbar finansiering genom ländernas egna system för finansiering som t.ex. skatteuppbörd. Grundläggande social trygghet kan även stärka motståndskraften mot humanitära kriser, konflikter och klimatförändringar. För att bidra till arbetet med inkluderande sociala trygghetssystem på nationell, regional och global nivå behövs samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som social-, finans-, arbetsmarknads-, närings-, utrikes- och miljö- och energipolitik.

Regeringens arbete

Fler och fler länder uppmärksammar behovet av inkluderande sociala trygghetssystem. I flertalet utvecklingsländer är kompetens och kapacitet inom området begränsad. Sverige ska bidra med kunskap, erfarenheter och expertis kring sociala trygghetssystem, där denna efterfrågas och är relevant. Den svenska välfärdsmodellen har haft en nyckelroll i vår egen samhällsutveckling. Inom internationella forum ska Sverige aktivt driva frågan om uppbyggnad av breda inkluderande sociala trygghetssystem. Sverige ska också bidra till internationellt arbete med att stärka utvecklingsländers egen kapacitet att bygga upp sådana system liksom effektiva och hållbara system för nationell finansiering. Användning av bistånd för finansiering av nationella system kan vara ett komplement till landets egna nationella insatser, men på sikt måste systemen finansieras helt av landet i fråga. Därför är ett nationellt ägarskap liksom fungerande och effektiva system för finansiering, t.ex. för skatteuppbörd, i

Skr. 2015/16:182 utvecklingsländer centralt. Flera svenska myndigheter, som t.ex. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket, har stor kompetens att bidra med.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- aktivt ha medverkat i en internationell och global dialog om grundläggande socialt skydd, t.ex. genom ILO, samt ha tillhandahållit internationellt efterfrågad information och kunskap om det svenska socialförsäkringssystemet,
- ha verkat för att internationella finansiella institutioner och ILO bistår utvecklingsländer med rådgivning kring utformning av sociala trygghetssystem, samt med kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländernas skatteförvaltningar,
- ha ökat möjligheterna för svenska myndigheter att bidra till kapacitetsutvecklingsinsatser, där ett uttalat behov och efterfrågan från utvecklingsländer finns, inom områden där Sverige besitter relevant systemkunskande, som t.ex. inom institutionsuppbyggnad och offentliga investeringar.

3.2 Ingen hunger

Mål 2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Sammanfattat handlar målet om att avskaffa hunger och undernäring och att garantera tillgång till näringsriktig mat samt att hållbart öka jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, inklusive bl.a. tillgång till mark. Vidare handlar det om hållbara system för jordbruks- och livsmedelsproduktion, som bl.a. stärker förmågan till klimatanpassning och bidrar till att begränsa klimatpåverkan. Den genetiska mångfalden ska upprätthållas. Investeringar och kapacitet i jordbruket i utvecklingsländer ska ökas och främjas, i synnerhet i de minst utvecklade länderna. Begränsningar och snedvridningar i handeln med jordbruksprodukter ska motverkas och väl fungerande marknader utvecklas.

3.2.1 Exempel på PGU-område: Tryggad livsmedelsförsörjning

(Huvudansvarig: Näringsdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Miljö- och energidepartementet, Socialdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Cirka 800 miljoner människor i världen lider av hunger eller är undernärda, trots att det produceras tillräcklig med mat för att mätta världens befolkning. På grund av produktionsförluster och svinn försvinner en tredjedel av produktionen från odling till konsumtion. Samtidigt är i dag fler människor överviktiga än hungriga, den så kallade

dubbla bördan av felnäring. Orsakerna är många och komplexa. De är både institutionella, individuella och strukturella. Bättre förutsättningar för, och ökade hållbara investeringar i, jordbruks- och den livsmedelsproducerande sektorn behövs på alla nivåer. Vatten är en förutsättning för världens livsmedels- och energiproduktion. Fisket är också en viktig näring för tryggad livsmedelsförsörjning.

Jordbruket är en mycket betydelsefull näring i de flesta utvecklingsländer. Många människor som lever i fattigdom är beroende av jordbruket, både som inkomstkälla och för sin livsmedelsförsörjning. En viktig fråga är rätten att äga, nyttja och ärva mark vilket också är en central jämställdhetsfråga i många utvecklingsländer. I flera utvecklingsländer är import en avgörande del av landets livsmedelsförsörjning vilket gör dessa länder särskilt sårbara för prisutvecklingen på jordbruksråvaror på världsmarknaden. Att minska dessa länders importberoende genom satsningar på jordbrukssektorn är därför en viktig del i arbetet för tryggad livsmedelsförsörjning. Bättre fungerande marknader internationellt, regionalt och lokalt, är centralt. Tryggad livsmedelsförsörjning och tillgång till marknader och internationell handel är också en viktig drivkraft för kvinnors ekonomiska egenmakt och för deras hälsa. Utvecklingsländernas intressen behöver tillgodoses i olika internationella förhandlingar kopplat till handel med jordbruksprodukter. Utveckling av grödor och hållbar jordbrukskedja behöver anpassas till lokala förhållanden.

Det finns flera mål- och intressekonflikter inom området tryggad livsmedelsförsörjning. Det kan t.ex. gälla olika subventioner inom jordbrukssektorn som kan motverka utvecklingsländernas möjligheter till export och handel. Eller olika regelverk, inte minst inom EU, som påverkar utvecklingsländernas möjlighet att exportera och handla. Ett exempel är krav vid import av växter, animaliska produkter eller ekologiska produkter som vissa utvecklingsländer kan ha svårt att leva upp till. Så kallad "land grabbing", dvs. att ekonomiskt starka krafter köper upp (eller under en lång tidsperiod hyr) stora markområden, är ett problem i vissa utvecklingsländer, speciellt i länder med svaga institutioner, oklara ägarförhållanden och avsaknad av landregister, eller att befintlig lagstiftning inte tillämpas. Kvinnors rättigheter när det gäller rätten att äga och ärva mark är svag i många utvecklingsländer.

För ett bättre och mer effektivt arbete med tryggad livsmedelsförsörjning behövs samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som jordbruks-, handels-, miljö-, energi-, social- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Sverige ska fortsatt vara en aktiv part i det internationella arbetet med tryggad livsmedelsförsörjning, bl.a. genom att främja en långsiktigt hållbar produktivitetsutveckling inom jordbruket i utvecklingsländer, anpassat till lokala förhållanden, och genom en stärkt högre lantbruksutbildning och forskning. Sverige verkar bl.a. inom FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) som är en av de viktigaste internationella organisationerna för att trygga den globala livsmedelsförsörjningen. En viktig fråga för Sverige är bl.a. uppbyggnad av transparenta system för brukanderätt och tillgången till mark i

utvecklingsländer. Här är inte minst Lantmäteriets arbete viktigt. En annan fråga som Sverige prioriterar i sitt engagemang i FAO berör domesticerad genetisk mångfald.

Sverige ska fortsatt vara en aktiv part i olika handelsförhandlingar och verka för att utvecklingsländernas intressen beaktas i olika internationella handelsförhandlingar, inte minst inom Världshandelsorganisationen (WTO). Subventioner inom jordbrukssektorn som minskar utvecklingsländernas möjligheter till export och handel ska motverkas. Sverige vill se en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik med ytterligare ökad marknadsorientering och beaktande av utvecklingsländers intressen.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat för en ökad liberalisering av världshandeln med jordbruksprodukter, inom ramen för WTO, genom färre handelsstörande element i WTO-medlemmarnas åtaganden inom ramen för jordbruksavtalet samt stödja OECD:s analysarbete och policyrekommendationer på jordbruksområdet,
- ha verkat för att hänsyn tas till utvecklingsländernas intressen i utarbetandet av EU-lagstiftning på jordbruksområdet, fortsatt ha drivit reformer av EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) med hänsyn till utvecklingsländer samt ha verkat för att Europeiska kommissionens utvärderingar av CAP beaktar påverkan på utvecklingsländer, särskilt de med bristande livsmedelsförsörjning,
- i diskussionerna om reformering av EU:s regelverk för ekologisk produktion, särskilt importreglerna, fortsatt ha förespråkat vikten av att utvecklingsländerna inte missgynnas,
- ha främjat uppbyggnaden av transparenta system som säkerställer nyttjanderätten och tillgången till mark, fiske och skog i utvecklingsländer för såväl kvinnor som män, t.ex. genom att främja tillämpningen av de frivilliga riktlinjerna för ansvarsfull förvaltning av mark, fiske och skog och principerna för ansvarsfulla jordbruksinvesteringar, som har antagits av Kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning (FAO),
- internationellt ha bidragit till förbättrade system för ett hållbart bevarande och nyttjande av den domesticerade genetiska mångfalden.

3.3 Hälsa och välbefinnande

Mål 3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Sammanfattat handlar målet om att minska mödra- och barnadödlighet, att utrota aids, tuberkulos och malaria, om att bekämpa smittsamma sjukdomar och främja psykisk hälsa samt om ett ökat globalt fokus på sociala bestämningsfaktorer för att minska påverkbara hälsoklyftor. Det handlar också om att möjliggöra en starkt tillgång till prevention och behandling av beroendesjukdom orsakad av alkohol eller narkotika samt

om att förebygga narkotikaanvändning. Antalet dödsfall och skador i trafikolyckor ska halveras. Tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård ska säkerställas liksom tillgången till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet för alla. Antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar ska väsentligt minska. Genomförandet av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll ska stärkas. Forskning om och utveckling av vaccin och läkemedel mot de smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar som i första hand drabbar utvecklingsländer ska stödjas. Tillgång till ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin ska säkras. Finansieringen av hälso- och sjukvården ska väsentligt stärkas liksom insatser för hälso- och sjukvårdspersonal i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling. Kapaciteten ska stärkas när det gäller tidig varning, riskreducering och hantering av nationella och globala hälsorisker, särskilt i utvecklingsländer.

Skr. 2015/16:182

3.3.1 Exempel på PGU-område: Antibiotikaresistens

(Huvudansvariga: Socialdepartementet och Näringsdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Miljö- och energidepartementet och Utrikesdepartementet)

Ökad resistens mot antibiotika utgör ett allt större hot mot människors och djurs hälsa. Klok och ansvarsfull användning och hantering av antibiotika är en nödvändighet för att minska problemet såväl inom humanmedicinen som inom djurhälsan. Antibiotikaresistens kan riskera att underminera en rad av de framsteg som gjorts för fattigdomsbekämpning och rättvis och hållbar global utveckling. Infektioner orsakade av resistenta bakterier förekommer i oproportionerligt hög grad i fattiga länder. Bristande tillgång till vatten, sanitet, hälso- och sjukvård samt mediciner som relevanta antibiotika är några av orsakerna. Antibiotikaanvändning är kopplat till såväl uppkomst som spridning av resistens. Preventivt arbete är centralt liksom internationell resistensövervakning. En stor del av antibiotikaanvändningen sker i den globala djurproduktionen. Att motverka antimikrobiell resistens (AMR) och framförallt antibiotikaresistens är viktigt för uppnåendet av de globala målen. Frågan om AMR behöver analyseras och hanteras utifrån ett helhetsperspektiv. Stärkt internationellt samarbete behövs, liksom samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som hälso-, jordbruks-, handels-, miljö-, försvars-, utrikes- och säkerhetspolitik och rättsliga frågor.

Regeringens arbete

Sverige ska fortsatt vara en ledande och pådrivande aktör globalt för att få till stånd en ansvarsfull antibiotikaanvändning, inte minst genom den globala handlingsplanen för arbetet mot AMR som antagits av Världshälsoorganisationens medlemsstater vid Världshälsoförsamlingen 2015 med stöd av FN:s Jordbruks- och livsmedelsorganisation och Organisationen för djurhälsa. Minskad antibiotikaanvändning i den

globala djurproduktionen är centralt. Regeringens grundsyn är att god djurhållning minskar sjukdomar och därmed antibiotikabehovet hos djur. Svensk expertis är efterfrågad i världen och svenska myndigheter har lång erfarenhet av formaliserad samverkan när det gäller AMR och global hälsosäkerhet, inte minst myndigheterna på djur- och livsmedelssidan.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- fortsatt ha varit en ledande global aktör mot AMR, bl.a. genom att aktivt bidra till genomförandet av den globala handlingsplanen mot AMR samt genom att ha verkat för genomförandet av ett högnivåmöte om AMR vid FN:s generalförsamling 2016,
- aktivt ha deltagit i det globala samarbetsforumet ”Global Health Security Agenda” som arbetar med bekämpning av olika gränsöverskridande bio- och hälsohot, inte minst AMR (det s.k. ”AMR package” handlar bl.a. om antagandet av förhållningssätt, policyer och praxis för minimering av spridning från djur till människor),
- inom ramen för den svenska strategin mot antibiotikaresistens ha genomfört internationella åtgärder,
- inom ramen för EU/USA-handelsförhandlingen (TTIP) aktivt ha verkat för att förslaget om ett samarbete om att minska användningen av antibiotika i djurproduktionen kommer till stånd.

3.4 God utbildning för alla

Mål 4: Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Sammanfattat handlar målet om att säkerställa att alla flickor och pojkar har tillgång till förskola av god kvalitet samt fullbordar en avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet. Alla kvinnor och män ska ha lika tillgång till yrkesutbildning och eftergymnasial utbildning, inklusive högskoleutbildning. Det handlar om att öka antalet ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap. Skillnaderna mellan könen inom utbildningsområdet ska avskaffas och lika tillgång till utbildning och yrkesutbildning på alla nivåer ska säkerställas för utsatta personer. Alla ungdomar och en väsentlig andel av alla vuxna ska lära sig läsa, skriva och räkna. Alla studerande ska få de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter ska byggas och förbättras. Antalet stipendier i världen som kan sökas av personer från utvecklingsländer, särskilt från de minst utvecklade länderna, små önationer under utveckling och afrikanska länder, ska väsentligen öka vad gäller studier inom högre utbildning. Tillgången på utbildade lärare ska väsentligen öka, bl.a. genom internationellt samarbete kring

3.4.1 Exempel på PGU-område: Utbildning för hållbar utveckling

(Huvudansvarig: Utbildningsdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Arbetsmarknadsdepartementet, Näringsdepartementet, Miljö- och energidepartementet och Utrikesdepartementet.)

Utbildning för hållbar utveckling innebär att alla människor ska ha tillgång till utbildning av god kvalitet som lär ut värderingar, beteenden och livsstilar som krävs för globalt hållbar utveckling. Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet, ett mål i sig och ett centralt medel för att bidra till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Tillgång till utbildning kan bidra till ökad delaktighet och demokrati samt till ökad sysselsättning. Investeringar i utbildning, särskilt flickors utbildning, är också ett av de mest effektiva verktygen för att främja jämställdhet och bidra till länders utveckling. Samstämmiga åtgärder behövs för att stärka arbetet med utbildning för hållbar utveckling. Viktiga politikområden är utbildnings-, arbetsmarknads-, närings-, miljö- och utrikespolitiken.

Regeringens arbete

Det svenska skolväsendet arbetar enligt kurs-, ämnes- och läroplaner med hållbar utveckling. Regeringen ser att ett internationellt perspektiv är viktigt i skolan för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang. Sveriges universitet och högskolor har, enligt högskolelagen, ett tydligt uppdrag att arbeta med hållbar utveckling. Sverige ska fortsatt vara en drivande kraft internationellt för utbildning för hållbar utveckling, inte minst genom FN:s organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco) och inom EU.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- fortsatt ha varit en drivande kraft internationellt för utbildning för hållbar utveckling, inte minst genom Unesco och det nya globala ramverket för hållbar utveckling, PGU och målkonflikter ska löpande ha beaktats i regeringens internationella arbete med utbildningsfrågor,
- ha arbetat för att målen i EU:s strategiska ramverk Utbildning 2020 uppfylls, mål som har en tydlig koppling till de globala målen för hållbar utveckling,
- i det internationella arbetet ha drivit frågor om möjligheten för barn med funktionsnedsättning att påbörja och fullfölja grundläggande utbildning, bl.a. genom vidareutveckling av statistik och indikatorer, inklusive könsrelaterade skillnader.

Mål 5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Sammanfattat handlar målet om att avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor, liksom våld mot kvinnor och flickor, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering. Skadliga sedvänjor, som barnäktenskap, tidiga äktenskap, tvångsäktenskap och kvinnlig könsstympning ska avskaffas. Målet tar också upp obetalt omsorgs- och hushållsarbete och lyfter vikten av att tillhandahålla socialt stöd liksom delat ansvar inom hushållet och familjen. Det handlar också om fullt deltagande och lika möjligheter till ledarskap för kvinnor på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet. Allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter ska säkerställas. Reformerna ska genomföras för att ge kvinnor lika rätt till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser. Användningen av informations- och kommunikationsteknik ska ökas för att främja kvinnors egenmakt. Välgrundad politik och lagstiftning ska genomföras för att främja jämställdhet och öka alla kvinnors och flickors egenmakt på alla nivåer.

3.5.1 Exempel på PGU-område: En feministisk utrikespolitik

(Huvudansvarig: Utrikesdepartementet. Andra berörda departement är Socialdepartementet och övriga departement.)

Utan jämställda förhållanden mellan kvinnor, män, flickor och pojkar är en rättvis och hållbar global utveckling inte möjlig. Jämställdhet är grundläggande för genomförandet av Agenda 2030 i sin helhet. Jämställdhet är ett mål i sig, men också en förutsättning för att nå de andra globala målen. Kvinnor och flickor i världen upplever fortfarande brist på rättigheter, representation och resurser. Även om viktiga globala framsteg har gjorts för jämställdhet återstår omfattande hinder inom alla samhällsområden för att kvinnor och flickor, på lika villkor som män och pojkar, ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna fullt ut. Kvinnor och flickor utsätts för diskriminering, våld, människohandel för olika ändamål och utnyttjande i prostitution. Särskilt allvarig är situationen för kvinnor och flickor i kris, krig och konflikt. Många kvinnor och flickor förnekas rätten att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion och saknar tillgång till hälsovård och service samt till sociala trygghetssystem. Arbetet med en feministisk utrikespolitik och jämställdhet kräver ett integrerat arbetssätt och samstämmiga åtgärder inom alla politikområden.

Regeringens arbete

Den svenska regeringen har som första land i världen en feministisk utrikespolitik. Målet med den feministiska utrikespolitiken är att bidra till konkreta resultat som stärker såväl jämställdheten som alla kvinnors och

flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Regeringen har inrättat en ambassadör för den feministiska utrikespolitiken. En handlingsplan har tagits fram, Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med fokusområden för 2016. Under 2016 kommer särskilt fokus att läggas på att stärka kvinnors och flickors mänskliga rättigheter i humanitära situationer, att bekämpa det könsrelaterade och sexuella våldet i konflikt och postkonflikt, att verka för kvinnors deltagande som aktörer i fredsprocesser och fredsfrämjande insatser, att främja kvinnors och flickors deltagande som aktörer i arbetet för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och att stärka kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt och tillgång till ekonomiska resurser, inklusive genom produktivt arbete med anständiga arbetsvillkor. Sverige kommer även att fortsätta att vara drivande i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Ett ytterligare fokusområde under 2016 handlar om att ägna särskild uppmärksamhet åt flickors och unga människors rättigheter. Arbetet med att motverka människohandel är centralt. Regeringen inrättade i maj 2016 en ambassadör för arbetet mot människohandel.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha genomfört åtgärder i enlighet med handlingsplanen för den feministiska utrikespolitiken,
- ha verkat för att de internationella finansiella institutionerna främjar jämställdhet, t.ex. genom att integrera jämställdhetsaspekter i sin långivning, ha jämnare könsfördelning bland de anställda, särskilt i chefspositioner samt genom interna regler och processer som främjar jämställdhet,
- ha agerat aktivt och konstruktivt i arbetet mot människohandel inom ramen för internationella organisationer,
- ha verkat för att en betydligt större andel kvinnor deltar i internationella rättstatsinsatser och polisinsatser,
- ha identifierat och följt upp forskningen om kärnvapens och små och lätta vapens särskilda inverkan på kvinnor och flickor,
- ha bidragit till att stärka de sexuella och reproduktiva rättigheterna för flickor och unga människor.

3.6 Rent vatten och sanitet

Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Sammanfattat handlar målet om att uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla, liksom till sanitet och hygien med särskilt fokus på behoven hos kvinnor och flickor och människor i utsatta situationer. Vattenkvaliteten ska förbättras genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten samt väsentligt öka återvinningen och en säker

återanvändning globalt. Vattenanvändningen ska effektiviseras inom alla sektorer. Hållbar försörjning av sötvatten ska säkerställas för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist. En integrerad förvaltning av vattenresurser ska genomföras på alla nivåer. De vattenrelaterade ekosystemen ska skyddas och återställas. Det internationella samarbetet och stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländer ska utökas inom vatten- och sanitetsrelaterade verksamheter och program. Lokalsamhällens deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshanteringen ska stödjas och stärkas.

3.6.1 Exempel på PGU-område: Hållbar vattenanvändning

(Huvudansvarig: Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Näringsdepartementet, Socialdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden och därmed även för en rättvis och hållbar global utveckling. Vatten är en mänsklig rättighet men samtidigt en naturresurs som kräver hållbar förvaltning. En mycket stor andel människor som lever i fattigdom saknar tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet. Kvinnor och flickor drabbas särskilt hårt vad gäller t.ex. hälsa, säkerhet, utbildning, inkomstmöjligheter och familjerelationer. Vatten är en förutsättning för världens livsmedels- och energiproduktion och därmed kan brist på vatten orsaka konflikter, inte minst när det gäller gränsöverskridande vatten. Effekter av klimatförändringarna visar sig tidigt och tydligt i förändrad vattentillgång. Globala krafttag krävs för att världens vattentillgångar ska kunna säkras på längre sikt. Samstämmiga åtgärder behövs mellan olika politikområden som miljö-, energi-, hälso-, jämställdhets- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Sverige arbetar aktivt med hållbar vattenanvändning internationellt, inte minst genom FN:s vattenkonvention om gränsöverskridande vatten (UNECE). Många svenska myndigheter är viktiga i arbetet, inte minst Havs- och vattenmyndigheten och SMHI.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat för att fler länders ansluter sig till UNECE,
- ha verkat för en öppen datapolicy internationellt och för ökad tillgänglighet till vatten- och klimatstatistik, t.ex. genom SMHI:s arbete,
- internationellt ha bidragit till förbättrad vattenhushållning inom jordbruket, både regnbevattnad och konstbevattnad, liksom förbättrade jordbruksmetoder för att bemöta vattenbristen.

Mål 7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Sammanfattat handlar målet om att säkra allmän tillgång till energitjänster och om att öka andelen förnybar energi i den globala energimixen. Den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet ska fördubblas till 2030. Det internationella samarbetet ska stärkas för att underlätta tillgång till forskning och till teknik inom ren energi, inklusive förnybar energi och energieffektivitet. Investeringar i energinfrastruktur och ren energiteknik ska främjas. Infrastruktur ska byggas ut och teknik uppgraderas för att leverera moderna och hållbara energitjänster till alla i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna och små nationer under utveckling.

3.7.1 Exempel på PGU-område: Hållbara och inkluderande energisystem

(Huvudansvarig: Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Finansdepartementet, Näringsdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Energi har stor betydelse för möjligheterna till en rättvis och hållbar global utveckling, för minskad fattigdom och för att stärka mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Fortfarande saknar över en miljard människor i världen tillgång till el. Hur energi utvinns, förädlas, transporteras och används i samhället har omfattande påverkan på klimat och miljö liksom på ekonomisk och social utveckling. En viktig aspekt är hur energiproduktion påverkar vattenförvaltningen och livsmedelsproduktionen. Vatten, mat och energi är nära sammanlänkade och av stor betydelse för hållbar utveckling, inklusive för att kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom ska kunna förbättra sin situation. Energisektorn står för ca två tredjedelar av de totala globala växthusgasutsläppen. För att motverka klimatförändringarna och bidra till ambitionerna i klimatavtalet från Paris behöver alla länder ställa om till mer förnybar energi och hållbara energisystem. Den tekniska utvecklingen och forskningen kring förnybar energi går ständigt framåt och har stärkt förutsättningarna för en nödvändig omställning till ett hållbart energisystem. Länders energiförsörjning har också ett tydligt säkerhetspolitiskt perspektiv. Satsningar på energieffektiviseringar och på förnybar energi kan bidra till att trygga länders inhemska energitillgångar, minska känslighet för fluktuerande bränslepriser och minska beroende av importerad energi. Hållbar energi är en viktig förutsättning för uppnåendet av många av de globala målen. I arbetet med hållbar energi krävs ett integrerat arbetssätt och stärkt samstämmighet mellan olika politikområden som klimat-, energi-, finans-, närings- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Sveriges energipolitik ska fungera som ett föredöme och relevanta svenska erfarenheter och lösningar ska bidra i det globala arbetet med hållbar energi. Sverige ska också ta lärdom av, och vara aktiv i, internationellt och globalt arbete med hållbar energi.

Regeringens ambition är att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer med ett energisystem baserat på 100 procent förnybar energi. Sverige är i dag det land inom EU som har den största användningen av biobränslen i energisystemet. Det svenska arbetet med att fasa ut användningen av fossila bränslen för el- och värmeproduktion har kommit långt. Inom transportsektorn behövs en fortsatt omställning, även om andelen förnybara bränslen har ökat bl.a. till följd av kostnadseffektiva styrmedel som den svenska koldioxidskatten på fossila bränslen.

Regeringen verkar för en global utfasning av subventioner till fossil energi. Ett exempel är Sveriges engagemang i Friends of Fossil Fuel Subsidy Reform. Sverige verkar också för att stödja införande av pris på koldioxidutsläpp, bl.a. genom deltagande i Carbon Pricing Leadership Coalition och genom att stödja Partnership for Market Readiness och Transformative Carbon Asset Facility.

Sverige är bland de största givarna räknat per capita till flera av de stora globala miljö- och klimatfonderna där strävan är att minska klimatpåverkan bl.a. genom att främja energieffektivisering och investeringar i förnybar energi. Några exempel är svenskt engagemang i Gröna klimatfonden, Globala miljöfaciliteten, Sustainable Energy for All, International Energy Agency och International Renewable Energy Agency.

Regeringens ambitionshöjning för de internationella finansiella institutionernas energiinvesteringar

En del i Sveriges globala engagemang i hållbar energi gäller arbetet i de internationella finansiella institutionerna. Dessa institutioner har en viktig roll i att stödja regioners och länders, inte minst fattiga länders, energiförsörjning samt att driva på för långsiktigt hållbara energilösningar. Regeringen har en tydlig ambitionshöjning när det gäller institutionernas energiinvesteringar. Regeringen verkar för att institutionerna ska utveckla, stödja och kanalisera innovativ miljö- och klimatrelaterad finansiering. Regeringen verkar också för att institutionerna ska stärka sitt arbete med utfasning av länders subventioner av fossila bränslen och sitt stöd för introduktion av kostnadseffektiva prissättningssystem på koldioxidutsläpp, som koldioxidskatt och handel med utsläppsrätter. Regeringen anser att institutionernas investeringar i, och stöd till, fossil energi bör fasas ut på sikt till förmån för ökade investeringar i förnybar energi och energieffektiviseringar. Regeringen anser att institutionerna ska anta ambitiösa och tidsatta mål för att öka andelen investeringar i förnybar energi och energieffektivisering samt främja policyreform och upphandlingskriterier i klientländerna för att minska institutionernas klimatavtryck. Regeringen arbetar proaktivt med att försöka förändra institutionerna på policynivå. Regeringen arbetar med påverkan på

3.7.2 Mål- och intressekonflikt: satsningar på hållbar energi kontra fattigdomsbekämpning

Bristande tillgång till energi är ett betydande hinder för ekonomisk och social utveckling och därmed för fattigdomsminskning. Behovet av tillgång till energi i utvecklingsländer har inneburit att stora satsningar gjorts på fossil energi. Dessa satsningar kan på kort sikt i vissa fall ha en positiv effekt på länders tillväxt och fattigdomsbekämpning, men motverkar uppfyllandet av mål om en omställning till mer förnybara alternativ och fossilfri utveckling som är motståndskraftig mot klimatförändringar.

Energiområdet rymmer ett spänningsfält med skilda ekonomiska och politiska mål och intressen vilket kan resultera i olika prioriteringar av hållbarhet och energitillgång på kort och lång sikt. Regeringen ser att det finns tydliga synergier mellan arbetet med fattigdomsminskning och satsningar på att utveckla hållbara och inkluderande energisystem, inte minst i utvecklingsländer. Arbetet måste därför ske långsiktigt då förutsättningarna för utveckling och fattigdomsminskning riskerar att äventyras om inte klimatförändringarna och deras kostnader tas med i beräkningen. Samstämmighet och samordning mellan olika politikområden blir därmed grundläggande.

Tillgång till, och fördelning av, energi i utvecklingsländer är ofta ojämlig. Förbättrad tillgång till energi, inte minst på lokal nivå, till rimliga priser, skapar därför förutsättningar för människor som lever i fattigdom och utsatthet att förbättra sina livsvillkor. En avgörande faktor för att skapa en hållbar och inkluderande energisektor är ändamålsenliga, effektiva och transparanta institutioner, lagar och regelverk. Förbättrade skattesystem och ökade skatteintäkter kan också möjliggöra investeringar för en mer inkluderande och hållbar energisektor. Kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländer är centralt, inte minst vad gäller kunskaps- och tekniköverföring om ny forskning och innovation kring miljöteknik, nya alternativa förnybara lösningar och upphandling av hållbara energisystem. Ett exempel är Sveriges bidrag med expertis till Clean Energy Solution Centre. Syftet med detta arbete är att ge utvecklingsländer en direkt och kostnadsfri tillgång till rådgivning om styrmedel och regler för främjandet av hållbar energi. Det kan omfatta alltifrån hur man sätter upp politiska klimat- och energimål och ramverk, utveckling av enskilda styrmedel eller hur man etablerar ett forskningsinstitut för att bygga upp inhemsk kompetens.

För att nå ut till kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom på landsbygden kan småskalig förnybar energi vara en lösning. Sådan energi kan produceras även utanför de centrala transmissionsnäten och kan t.ex. bestå av vattenkraft, vindkraft, solenergi, jordvärme, tidvattenenergi, vågenergi eller biobränslen. Ett exempel är ett växande utbud av solcellsdrivna lösningar som kan underlätta för människor på landsbygden att få enklare tillgång till ljus, möjligheter att ladda mobiler

och använda radio och internet. Detta kan bidra till större möjligheter till försörjning och till bättre service bl.a. för lokala skolor och sjukhus.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha vidtagit åtgärder för att bidra till målet om att Sverige blir ett av världens första fossilfria välfärdsländer med 100 procent förnybar energi, bl.a. genom åtgärder för att ställa om transportsektorn i syfte att bryta fossilberoendet och minska utsläppen,
- ha stärkt det internationella arbetet med policyutbyte, kapacitetsuppbyggnad och informationsspridning om effektiva styrmedel för en hållbar energi- och klimatpolitik,
- ha verkat för att internationella finansieringsinstitutioner antar ambitiösa och tidsatta mål för ökade andelar investeringar i förnybar energi med det långsiktiga målet att institutionernas investeringar i, och stöd till, fossil energi ska fasas ut,
- ha bidragit med svenska erfarenheter av hållbar energi i det globala arbetet, bl.a. genom att ha verkat för att institutionerna stärker sitt arbete med utfasning av länders subventioner av fossila bränslen och introduktion av kostnadseffektiva prissättningssystem på koldioxidutsläpp.

3.8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Det här målet handlar om att upprätthålla ekonomisk tillväxt per capita i enlighet med nationella förhållanden och i synnerhet en BNP-tillväxt på minst 7 procent/år i de minst utvecklade länderna. Högre ekonomisk produktivitet ska uppnås genom diversifiering, teknisk uppgradering och innovation. En utvecklingsinriktad politik som stöder produktiv verksamhet ska främjas. Företagande, kreativitet och innovation ska uppmuntras, liksom mikroföretags och små och medelstora företags deltagande i den formella ekonomin. Den globala resurseffektiviteten i konsumtion och produktion ska förbättras och sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring brytas med de utvecklade länderna i täten. Full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor ska uppnås för alla samt lika lön för likvärdigt arbete. Andelen ungdomar som varken arbetar eller studerar ska minskas. Tvångsarbete, modernt slaveri, människohandel och barnarbete ska avskaffas. Arbetstagarnas rättigheter och en säker arbetsmiljö ska tryggas, inklusive för arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och för människor i otrygga anställningar. En politik för hållbar turism ska genomföras. Alla bör få tillgång till bank- och försäkringstjänster samt finansiella tjänster. Det handelsrelaterade stödet

bör öka, i synnerhet till de minst utvecklade länderna. En global strategi för ungdomssysselsättning bör utarbetas och ILO:s globala sysselsättningspakt genomföras. Skr. 2015/16:182

3.8.1 Exempel på PGU-område: Internationella arbetsmarknadsfrågor och ”Global Deal”

(Huvudansvariga: Arbetsmarknadsdepartementet och Statsrådsberedningen. Andra berörda departement är t.ex.: Justitiedepartementet, Socialdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling sker genom att länders och människors inkomster ökar på ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt, där kvinnor och män kan bidra till och dra nytta av ekonomisk utveckling, fullt ut och på lika villkor, utan att jordens resurser utarmas eller förstörs. Sysselsättning utgör en brygga mellan ekonomisk utveckling och fattigdomsminskning. Arbetet måste dock vara produktivt, av kvalitet, med anständiga arbetsvillkor och fritt från tvång och människohandel. Dessutom måste arbetet grundas på rättigheter i arbetslivet. Här är Internationella arbetsorganisationens (ILO) kärnkonventioner viktiga. Att stärka arbetet med hållbart företagande, där bl.a. mänskliga rättigheter och anständiga arbetsvillkor är en central del, är också viktigt. Samstämmiga åtgärder behövs mellan olika politikområden som arbetsmarknads-, social-, närings- och handelspolitik, liksom integrations- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Regeringen ska fortsatt vara internationellt drivande i frågor kring anständig och produktiv sysselsättning, inte minst genom ILO. Inom handelspolitiken ska Sverige arbeta för att internationella handelsavtal främjar ILO:s globala normer och framförallt kärnkonventionerna. Frågor om anständiga arbetsvillkor och rättigheter i arbetslivet är centrala för regeringen. En viktig del är att motverka utnyttjandet av arbetskraftsinvandrare som kommer till Sverige. Regeringen har tagit initiativ till en ”Global Deal” som handlar om att globaliseringens fördelar ska komma alla till del: arbetstagare, arbetsgivare och samhällen. Samtidigt ska utmaningarna på den internationella arbetsmarknaden hanteras gemensamt. Målet med ”Global Deal” är välfungerande arbetsmarknadsrelationer som ska ge ökad jämlikhet och ekonomisk utveckling för arbetstagare, arbetsgivare och samhällen. Initiativet sker i samverkan med andra länder och med internationella organisationer som ILO och OECD.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- internationellt ha drivit frågor kring anständig och produktiv sysselsättning, inte minst genom ILO, samt ha genomfört insatser inom ramen för ”Global Deal”,

- ha bidragit till att internationella handelsavtal främjar ILO:s globala normer och framförallt kärnkonventionerna,
- aktivt ha motverkat utnyttjande av arbetskraftsinvandrare som kommer till Sverige, bl.a. genom att följa upp åtgärder från regeringens utredning om att stärka arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden samt ha motverkat oetisk rekrytering t.ex. genom att stödja utvecklingen av International Recruitment Integrity System för certifiering av företag som förbinder sig till etisk rekrytering,
- ha följt upp rekommendationer i regeringens skrivelse om politik för hållbart företagande, där bl.a. mänskliga rättigheter och anständiga arbetsvillkor är en central del.

3.9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Sammanfattat handlar målet om att bygga ut hållbar och motståndskraftig infrastruktur som är tillgänglig för alla. Det handlar om att verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Industrins andel av sysselsättning och BNP ska öka och fördubblas i de minst utvecklade länderna. Tillgången till finansiella tjänster för småskaliga industriföretag och andra företag ska öka, liksom deras integrering i värdekedjor och marknader. Infrastruktur ska rustas upp och industrin anpassas för att bli mer hållbar, t.ex. genom mer effektiv resursanvändning och miljövänlig teknik. Forskning i detta syfte, liksom industrisektornas tekniska kapacitet, ska stärkas. Utbyggnad av hållbar och motståndskraftig infrastruktur ska främjas, med fokus på afrikanska länder, de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små önationer under utveckling. Inhemsk teknikutveckling, forskning och innovation i utvecklingsländer ska stödjas, t.ex. genom industriell diversifiering och förädling av råvaror. Tillgången till informations- och kommunikationsteknik ska öka och allmän och ekonomiskt överkomlig tillgång till internet ska eftersträvas i de minst utvecklade länderna.

3.9.1 Exempel på PGU-område: Hållbart företagande

(Huvudansvariga: Utrikesdepartementet och Näringsdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Finansdepartementet, Miljö- och energidepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Justitiedepartementet och Kulturdepartementet.)

Företags verksamhet påverkar samhällsutvecklingen i alla länder och vardagen för miljontals människor världen över, inte minst genom de produkter och tjänster de tillverkar och tillhandahåller. Företag är centrala aktörer för genomförandet av Agenda 2030 och för uppfyllandet av de globala målen. Genom ökad hållbarhet i produktion och konsumtion och genom innovativa produkter och tjänster som svar på olika samhälls- och hållbarhetsutmaningar kan företag bidra till en mer

rättvis och hållbar utveckling. Genom handel och investeringar bidrar företag också till arbetstillfällen, teknik- och kunskapsöverföring och ökade skatteintäkter. För många utvecklingsländer är tillväxtpotentialen inom allt ifrån produktförädling till de kulturella och kreativa näringarna viktig att ta till vara. De samlade näringslivsinvesteringarna i utvecklingsländer är avsevärt större än det samlade biståndet. Kvinnor, män, pojkar och flickor som lever i fattigdom gynnas dock inte per automatik av företags verksamhet. För detta krävs ett samspel mellan stat och näringsliv i syfte att säkerställa en inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling som kan bidra till minskad fattigdom.

Hållbart företagande handlar om att driva företag på ett ansvarsfullt sätt för att bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar samhällsutveckling. Hållbart företagande omfattar enligt regeringens definition mänskliga rättigheter, anständiga arbetsvillkor, hänsyn till miljö och klimat och anti-korruption. Till detta kommer också jämställdhet, barnrättsperspektivet, mångfald, affärsetik och beskattning. Ett samordnat och samstämmigt arbete för hållbart företagande behövs där flera aktörer och politikområden berörs. Viktiga politikområden är bl.a. närings-, handels-, arbetsmarknads-, miljö-, klimat- och energi-, finans- kultur- och utrikespolitiken.

Många svenska företag arbetar i dag aktivt med hållbart företagande och det finns flera exempel på hur företagen i sin dagliga verksamhet bidrar positivt till samhällets utveckling. Ansvaret för hållbart företagande är företagets, men utvecklingen är ett samspel mellan flera olika aktörer. Staten ansvarar för utveckling av institutioner och regelverk som bl.a. främjar hållbarhetskriterier vid investeringar. Arbetsmarknadens parter kan genom kollektivavtal och globala ramavtal säkerställa villkor och rättigheter för arbetstagare. Civilsamhällesorganisationer kan identifiera utmaningar, föreslå åtgärder och bidra med kunskap och kompetens, inte minst om utveckling i fattiga länder. Civilsamhället har också en viktig roll när det gäller ansvarsutkrävande. Investerare, och inte minst kunder och konsumenter, kan påverka, välja bort eller belöna företagets produkter och tjänster.

Regeringens arbete

Regeringen har utvecklat en ny och mer ambitiös politik för att främja hållbart företagande. För regeringen är hållbart företagande en självklar del i en modern näringspolitik. Framtidens konkurrenskraftiga företag ser hållbart företagande som en integrerad del av sin kärnverksamhet.

I december 2015 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen om sin politik för hållbart företagande (skr. 2015/16:69). Av skrivelsen framgår regeringens förväntningar på företagets hållbarhetsarbete och rekommendationer om hur arbetet bör bedrivas. Regeringen förväntar sig att svenska företag ska ha de internationella riktlinjerna för hållbart företagande som utgångspunkt för sitt arbete, både i Sverige och på andra marknader. De internationella riktlinjerna inbegriper i första hand OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact, FN:s vägledande principer för företagande och mänskliga rättigheter, Internationella arbetsorganisationens (ILO) kärnkonventioner och trepartsdeklarationer samt Agenda 2030. Under våren 2016 har

regeringen, med utgångspunkt i skrivelsen, utarbetat en vägledande plattform för hållbart företagande riktad till svenska företag.

Regeringen har därutöver tagit fram en nationell handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter som innehåller ett femtiotal åtgärder för att omsätta FN:s vägledande principer på området i praktisk handling. I handlingsplanen uppmuntrar regeringen bl.a. svenska företag att, i enlighet med FN:s vägledande principer anta egna företagspolicyer om att respektera mänskliga rättigheter i sin verksamhet, att ha en intern process för att kartlägga och ha kontroll över riskerna i värdekedjan när det gäller kränkningar av mänskliga rättigheter (s.k. due diligence) samt att vara transparenta genom att rapportera om risker. Företagen bör också införa rutiner för hur anställda kan slå larm om missförhållanden. Den nationella handlingsplanen ska följas upp under 2017.

En tydlig och transparent hållbarhetsrapportering ger investerare och konsumenter bättre möjligheter att fatta informerade beslut om vilka företag de vill investera i eller handla med. För att öka öppenheten i rapporteringen antogs under 2014 ett EU-direktiv om företagsrapportering av s.k. icke-finansiell information och mångfaldspolicy. Enligt direktivet ska stora företag som är företag av allmänt intresse med minst 500 anställda avkrävas en hållbarhetsrapport med upplysningar om miljö- och sociala förhållanden, personal samt respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Regeringen har i lagrådsremissen Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy lämnat förslag på hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. I lagrådsremissen föreslås att rapporteringskravet ska riktas mot fler företag än vad direktivet kräver. En proposition i ärendet ska lämnas till riksdagen under 2016. Det är också viktigt med ökad transparens t.ex. avseende finansiella produkter så att investerare och sparare kan fatta väl informerade beslut. Det pågår ett omfattande arbete globalt om den finansiella sektorn och dess ansvar och möjligheter, bl.a. att bidra till att begränsa klimatförändringarna i enlighet med klimatavtalet från Paris 2015.

Bolag med statligt ägande

Regeringens ambitionsnivå för hållbart företagande i bolag med statligt ägande är hög. Ägarstyrningen syftar till att bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande vilket bl.a. innebär att de ska arbeta för efterlevnad av internationella riktlinjer om hållbart företagande, inklusive FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, samt rapportera enligt Global Reporting Initiative. Bolagen ska även identifiera relevanta områden inom hållbart företagande i sin affärsstrategi och i styrelsen fastställa strategiska hållbarhetsmål som sedan följs upp genom ägardialog och genom hållbarhetsanalyser. Regeringen verkar också för att bolag med statligt ägande, när så är lämpligt, genomför konsekvensanalyser i syfte att bedöma och hantera betydande risker avseende mänskliga rättigheter. För bolag med statligt ägande använder Regeringskansliet en hållbarhetsanalys som belyser relevanta områden inom hållbart företagande. Resultatet av analysen används i den aktiva förvaltningen och uppföljningen av bolagen, inklusive vid nominering av styrelseledamöter.

3.9.2 Mål- och intressekonflikt: Företagande på svåra marknader

Skr. 2015/16:182

Många företag bedriver i dag verksamhet på en internationell arena, ofta på svåra marknader, och genom globala leverantörskedjor och affärsrelationer. Svåra marknader präglas ofta av politiska, sociala och miljömässiga utmaningar som kan leda till olika mål- och intressekonflikter i förhållande till rättvis och hållbar global utveckling. Det kan gälla brister i respekten för mänskliga rättigheter, jämställdhet och arbetsvillkor, miljö- och klimatomfattig påverkan samt problem med korruption och svaga institutioner. Kapital- och skatteflykt kan vara en särskild utmaning för länder med svaga institutioner och med utbredd korruption.

Regeringen lanserade hösten 2015 en exportstrategi med insatser för att stärka svenska företags export- och internationaliseringsmöjligheter på viktiga tillväxtmarknader runt om i världen. Syftet med exportstrategin är att stärka svensk konkurrenskraft, skapa sysselsättning och växande företag i Sverige. En ökad export och internationalisering bidrar även till ekonomisk utveckling i de länder som svenska företag handlar och samarbetar med. Flera av dessa tillväxtmarknader präglas dock av utmaningar vad gäller hållbar utveckling, inte minst vad gäller respekten för mänskliga rättigheter. På dessa marknader är det av särskild betydelse att svenska företag agerar hållbart, som föredömen och i linje med internationella riktlinjer. Detta stärker synergier med målet om rättvis och hållbar global utveckling och kan motverka att mål- och intressekonflikter uppstår.

Regeringens bedömning är att svenska företags närvaro på svåra marknader är viktigt. Kontakter och handel mellan människor och länder är i grunden positivt och kan gynna värden som demokrati, jämlikhet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter, samt kan bidra till arbetet med miljö- och klimatomfattningar. Företag kan bidra till mer öppenhet och dialog vilket kan stärka reforminriktade krafter i länder med en lägre frihetsgrad och därmed påverka samhällsutvecklingen i en mer hållbar riktning. Synergier och samstämmighet ska därmed sökas mellan arbetet med exportmålen och bidraget till rättvis och hållbar global utveckling. Regeringens politik för hållbart företagande är en viktig del i detta.

Regeringens höjda ambition för hållbart företagande är en grundsten i exportstrategin och i det statliga exportfrämjandet. Det svenska exportfrämjandet ska präglas av en hög etisk standard och svenska företag ska vara förebilder för hur sociala och miljömässiga ansvarsfrågor integreras i affärsverksamheten. De ska ta miljöhänsyn och respektera mänskliga rättigheter i all sin verksamhet, vilket bl.a. kräver särskild uppmärksamhet när affärer görs i länder där dessa frågor och rättigheter är svaga eller inte respekteras fullt ut i lagstiftningen och myndighetsutövningen. Regeringen uppmuntrar bl.a. företagen att föra en dialog kring mänskliga rättigheter i arbetslivet med olika intressenter, bl.a. fackföreningar och det civila samhället. Regeringen förväntar sig att svenska företag tillämpar en tydlig antikorrupsionspolicy samt uppmuntrar företagen att utarbeta en skattepolicy och ett internt kontrollsystem.

Många svenska företag efterfrågar stöd från statliga aktörer vad gäller företagande på svåra marknader. Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) och Exportkreditnämnden (EKN) har i uppgift att informera om hållbart företagande och olika normer och riktlinjer. EKN och AB Svensk Exportkredit ska också i sina kreditbedömningar ta hänsyn till förhållanden som miljö, korruption, mänskliga rättigheter och arbetsvillkor. Swedfund International AB:s investeringar i utvecklingsländer, tillsammans med olika samarbetspartners, sker i enlighet med internationella normer och principer för hållbart företagande och inom sunda och tydliga bolagsstrukturer som inte bidrar till skatteundandragande, penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha följt upp genomförandet av den nationella handlingsplanen om företagande och mänskliga rättigheter samt de åtgärder som lyfts fram i regeringens skrivelse om politik för hållbart företagande,
- ha höjt kunskapen om hållbart företagande och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter på Sveriges utlandsmyndigheter,
- genom Business Sweden systematiskt ha informerat handelsdelegationer om hållbart företagande inklusive situationen för mänskliga rättigheter och regeringens förväntningar på deltagande företag, samt ha stärkt Business Sweden:s stöd vad gäller företagens arbete med hållbarhet, med fokus på små och medelstora företag,
- ha verkat för att bolagen med statligt ägande agerar föredömligt inom området hållbart företagande, t.ex. genom att kontinuerligt följa upp de hållbarhetsmål som fastställts av bolagen med statligt ägande samt öka deras kunskap om FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

3.10 Minskad ojämlikhet

Mål 10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Sammanfattat handlar målet om inkomstillväxt (högre än det nationella genomsnittet) för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst, samt om att verka för att alla människor, oavsett ålder, kön funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Lika möjligheter ska säkerställas, bl.a. genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis. Jämlik politik ska bedrivas, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik. Reglering och övervakning av globala finansmarknader och finansinstitut ska förbättras. Representation från utvecklingsländer ska stärkas i internationella ekonomiska och finansiella institutioner. En ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer ska underlättas, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik. Principen om särskild och differentierad behandling för utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna, ska genomföras i enlighet med WTO.

Bistånd och andra finansiella flöden, inklusive utländska direktinvesteringar, ska uppmuntras till de länder där behovet är som störst, i synnerhet till de minst utvecklade länderna, afrikanska länder, små önationer under utveckling samt kustlösa utvecklingsländer. Transaktionskostnader för migranternas remitteringar ska minskas till mindre än 3 procent och remitteringskorridorer ska avskaffas där kostnaderna överstiger 5 procent. Skr. 2015/16:182

3.10.1 Exempel på PGU-område: Flyktingströmmar, migration och utveckling

(Huvudansvarig: Justitiedepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Finansdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Näringsdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet)

Mot bakgrund av att antalet flyktingar och fördrivna i världen nu är det högsta sedan andra världskriget, närmare 60 miljoner människor varav ca 15 miljoner flyktingar, står migrations- och flyktingfrågorna högt på Sveriges och EU:s dagordning och den internationella dagordningen. Det finns dessutom ca 232 miljoner internationella migranter i världen. Förutom att möta omedelbara behov läggs fokus på långsiktiga globala lösningar samt på att främja migrationens positiva effekter på utveckling.

Att människor migrerar är en stark mänsklig drivkraft med stor potential för ekonomisk och social utveckling, för den enskilda migranten och dennes familj, för ursprungslandet och för destinationslandet. De internationella kontaktnät som migration ger upphov till och diasporagruppernas engagemang kan även främja ökade investeringar, ökad handel och utveckling i både ursprungs- och mottagarlandet. Migranternas remitteringar kan bidra till viktiga inkomster för familjer i fattiga länder samt till investeringar i hälsa, utbildning och boende. Kvinnor som sändare eller mottagare av remitteringar, prioriterar ofta mer närliggande behov som förbättrar familjens livskvalitet, de remitterar också generellt en större andel av sina besparingar än män och deras remitteringar kommer ofta större grupper av människor till godo. Dock möter kvinnor större hinder än män att få tillgång till finansiella tjänster. Remitteringar kan även bidra till makroekonomisk utveckling och utgör en av de största källorna till finansiella flöden till låg- och medelinkomstländer. Det globala remitteringsflödet beräknas uppgå till ca 440 miljarder US-dollar, men bedöms vara mycket större då stora summor överförs genom informella kanaler.

I Agenda 2030 inkluderas migration på ett heltäckande sätt, vilket var något som Sverige var med och drev i förhandlingarna. Migranternas positiva bidrag till tillväxt och hållbar utveckling uppmärksammas. Ett åtagande gäller att underlätta säker, ordnad, reglerad och ansvarsfull migration med full respekt för mänskliga rättigheter och en human behandling av alla migranter, flyktingar och fördrivna människor. Åtaganden om sänkta transaktionskostnader för remitteringar finns också i agendan, liksom åtaganden om migrantarbetares rättigheter. Även i slutdokumentet om utvecklingsfinansiering (Addis Ababa Action

Skr. 2015/16:182 Agenda, AAAA) finns flera åtaganden som rör migration. Många politikområden berörs av frågorna som t.ex. migrations-, flykting-, utvecklings-, arbetsmarknads-, finans-, utbildnings-, utrikes- och säkerhetspolitik samt rättsliga frågor.

Regeringens arbete

Sverige har tagit ett stort globalt ansvar vad gäller hanteringen av flyktingströmmarna och driver på inom EU för en jämnare fördelning av asylsökande och globalt för att fler länder ska ta ett större ansvar. För att skapa en säker och ansvarsfull rörlighet av personer behöver migration ske i ordnade och reglerade former med respekt för de mänskliga rättigheterna. De lagliga vägarna till Europa är få och antalet asylsökande är väldigt ojämnt fördelat inom EU. Regeringen har beslutat att en särskild utredare ska analysera förutsättningarna för att skapa lagliga vägar för att söka asyl i EU. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2017.

Sverige är en ledande humanitär aktör inom FN-systemet och sjunde största bidragare till FN:s flyktingorgan (UNHCR) år 2016. Sverige har sedan länge bedrivit ett aktivt arbete nationellt, inom EU och globalt med migration och utveckling. Ett av de huvudsakliga målen för den svenska migrationspolitiken är att tillvarata och beakta migrationens utvecklingseffekter. Att migration finns med på ett heltäckande sätt i Agenda 2030 kan bidra till förbättrad policyutveckling inom detta område på nationell, regional och global nivå. Ett exempel på hur migration kan främja positiva utvecklingseffekter är genom remitteringar. Sverige har höga överföringskostnader av remitteringar. För att bl.a. bidra till att uppfylla målsättningen i Agenda 2030 om sänkta överföringskostnader arbetar regeringen med att kartlägga potentiella orsaker till detta samt med att identifiera åtgärder. Regeringen ser potential till stärkta synergier och stärkt samstämmighet i detta arbete.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat för att alla EU-medlemsstater bidrar solidariskt och bl.a. vidarebosätter flyktingar och skyddsbehövande i samarbete med UNHCR,
- ha bidragit till att ett förtroendefullt samarbetsklimat och en bred dialog mellan världens stater på det globala migrationsområdet, inklusive migration och utveckling, t.ex. genom deltagande och stöd till det Globala forumet för migration och utveckling,
- ha kartlagt potentiella orsaker till Sveriges relativt höga kostnader för remitteringar och potentiella åtgärder för att minska dessa kostnader.

3.11 Hållbara städer och samhällen

Mål 11. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Sammanfattat handlar målet om att säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande

tjänster. Det handlar om att rusta upp slumområden samt om att säkra tillgången till hållbara transportsystem för alla. Trafiksäkerheten ska förbättras, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskilt fokus på människor i utsatta situationer. Kapaciteten ska förbättras för deltagarbaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bosättningar i alla länder. Insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv ska stärkas. Antalet människor som dör av eller drabbas av katastrofer ska minskas, liksom de direkta ekonomiska förlusterna på grund av dessa katastrofer, med fokus på människor som lever i fattigdom och utsatthet. Städernas negativa miljöpåverkan per person ska minska, bl.a. genom fokus på luftkvalitet och avfallshantering. Universell tillgång till grönområden och offentliga platser ska tillhandahållas, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar ska främjas mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka nationell och regional planering. Fler städer och samhällen ska ta fram strategier och planer för inkludering, resurseffektivitet, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna och motståndskraft mot katastrofer samt utveckla och genomföra, i linje med Sendairamverket, en samlad katastrofriskhantering på alla nivåer. De minst utvecklade länderna ska stödjas i att bygga hållbara och motståndskraftiga städer.

3.11.1 Exempel på PGU-område: Hållbar stadsutveckling

(Huvudansvarig: Näringsdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Justitiedepartementet, Miljödepartementet, Kulturdepartementet, Socialdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Hållbar utveckling av världens städer är en global utmaning. Idag bor över hälften av jordens invånare i städer och urbaniseringen i världen förväntas öka. En miljard människor bor i slumområden i eller nära städer. Växande städer kan bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på miljö och ekosystem men kan också skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt och innovationer. Med en stadsplanering som tar hänsyn till hållbar utveckling i dess tre dimensioner – den sociala, ekonomiska och miljömässiga – kan urbaniseringen bidra till inkluderande samhällen och minskad miljöbelastning. Hållbar stadsutveckling utgår från ett helhetsperspektiv med en integrerad planering av bostäder, bostadsområden, arbetsplatser, kommunikationer och infrastruktur med tillgång till rent vatten och sanitet, avfallshantering och transporter samt till ren luft. Att minska luftföroreningar i städer bidrar till bättre hälsa och motverkar miljontals förtida dödsfall varje år. Hållbart byggande och hållbar fysisk planering är en grundförutsättning för att skapa hållbar stadsutveckling med bra livsmiljöer. Genom nyttjande och tillgänglighet av smart teknik underlättas bl.a. information och medborgarinflytande. Viktiga aspekter inom alla stadier av utveckling, planering och byggande av hållbara städer är jämställdhet och kvinnors möjlighet att delta i beslutprocesser

samt hänsyn till olika gruppers behov som t.ex. personer med funktionsnedsättning, barn och äldre människor. Kultur och kulturmiljöer, inklusive kulturarv, är andra centrala områden. Ett viktigt bidrag till hållbar utveckling är katastrofriskreducering och återuppbyggnad av bostäder i områden efter konflikt. Hållbar stadsutveckling kräver samarbete mellan en mängd olika sektorer, aktörer och nivåer i samhället. Många politikområden berörs som bostads-, social-, transport-, kultur, miljö-, klimat-, energi- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Sverige har lång erfarenhet av arbete med hållbar stadsutveckling och ska bidra i det globala arbetet med nya lösningar och ny teknik. Många svenska företag är världsledande inom området hållbar stadsutveckling och flera aktörer har viktiga erfarenheter och roller som t.ex. kommuner, organisationer och myndigheter. Fem myndigheter (Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Tillväxtverket och Trafikverket) samarbetar i en plattform för hållbar stadsutveckling genom ett regeringsuppdrag som gavs 2014. Syftet med plattformen är ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte inom hållbar stadsutveckling, även internationellt. Riksantikvarieämbetet har en viktig roll i hållbar stadsutveckling, inte minst när det gäller att ta till vara kulturvärden och kulturmiljöer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är kontaktpunkt för Sveriges åtaganden inom ramen för FN:s ramverk för katastrofriskreducering (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030). Ramverket syftar till att reducera riskerna för och minska konsekvenserna av olyckor och katastrofer. Ett fokusområde i ramverket handlar om att stärka återuppbyggnaden i efterskedet av en katastrof.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha bidragit till att svenskt arbete med hållbar stadsutveckling har kommit utvecklingsländer till del, t.ex. vad gäller effektiviseringar, nya lösningar och ny teknik,
- ha bidragit till att svensk kompetens om hållbar stadsplanering, bl.a. hos Riksantikvarieämbetet, har tillvaratagits i internationella sammanhang och samarbeten,
- vidareutvecklat plattformen för hållbar stadsutveckling (uppdrag till fem myndigheter) i förhållande till Agenda 2030 och de globala målen,
- ha verkat för att MSB:s internationella arbete med katastrofriskreducering och tidig återuppbyggnad har bidragit till PGU-arbetet,
- ha bidragit till förbättrad luftkvalitet genom att ha agerat för ökad kunskapsspridning om källfördelning, åtgärder och uppföljning av minskade utsläpp av luftföroreningar samt deras miljö- och hälsoeffekter både nationellt och internationellt.

Mål 12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Sammanfattat handlar målet om att alla länder ska vidta åtgärder för att genomföra det 10-åriga ramverket för hållbara konsumtions- och produktionsmönster med hänsyn till utvecklingsländers utveckling och förutsättningar. De utvecklade länderna ska ta täten. Det handlar om att uppnå hållbar förvaltning och nyttjande av naturresurser. Det globala matsvinnet per person i butiks- och konsumentledet ska halveras och matsvinnet längs hela livsmedelskedjan minskas, även förlusterna efter skörd. Miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall ska uppnås och utsläppen av dessa i luft, vatten och mark avsevärt ska minska. Mängden avfall ska väsentligt minska genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall. Företag, särskilt stora och multinationella sådana, ska uppmuntras att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel. Hållbar upphandling ska främjas. Alla människor ska ha information och medvetenhet om hållbar utveckling och livsstil i harmoni med naturen. Utvecklingsländers vetenskapliga och tekniska kapacitet ska stärkas och stödjas mot mer hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Verktyg ska utvecklas för att övervaka hur hållbar utveckling påverkar hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter. Ineffektiva subventioner av fossila bränslen ska rationaliseras och snedvridningar på marknaden undanröjas, t.ex. genom att omstrukturera beskattning, med hänsyn till utvecklingsländers och fattiga människors särskilda situation.

3.12.1 Exempel på PGU-område: Hållbar konsumtion och produktion

(Huvudansvarig: Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Finansdepartementet, Näringsdepartementet, Utbildningsdepartementet, Kulturdepartementet, Socialdepartementet, och Utrikesdepartementet)

Produktion och konsumtion av varor och tjänster påverkar rättvis och hållbar global utveckling, inte minst i utvecklingsländer och när det gäller människor som lever i fattigdom. Påverkan på exempelvis miljö, klimat och hälsa uppstår lokalt och globalt både före och efter det att konsumenterna köper och använder en vara eller tjänst. Den sker under råvaruutvinning, tillverkning, transport, vid användning av produkter samt vid hantering av avfallet. Särskilt utvecklingsländer påverkas i hög grad av denna miljöpåverkan vilket innebär ökad fattigdom och minskad välfärd. Till exempel sker en växande del av produktionen och användningen av farliga kemikalier i utvecklingsländer, där kemikaliekontrollen ofta är bristfällig. Kemikalier sprids även globalt i stora mängder via luft, vatten och varor. Vikten av att arbeta för minskade miljöföroreningar i utvecklingsländer understryks av att dessa

Skr. 2015/16:182 har betydande påverkan på människors hälsa, inte minst i utvecklingsländer.

Agenda 2030 sätter förnyat fokus på hållbar konsumtion och produktion, bl.a. lyfts det tioåriga globala ramverket av program för hållbar konsumtion och produktion som antogs vid FN-konferensen om hållbar utveckling i Rio 2012. Kopplat till hållbar konsumtion och produktion finns frågor om resurseffektivitet och cirkulär ekonomi, liksom hållbar stadsutveckling, hållbar hantering av kemikalier och avfall, klimat, naturresurser och ekosystem. Arbete med hållbar konsumtion och produktion kräver samstämmighet mellan en rad politikområden som närings-, jordbruks-, fiske-, utrikes-, livsmedels-, hälso-, konsument-, arbetsmarknads-, utbildning- och miljö-, klimat- och energipolitiken.

Regeringens arbete

Regeringens grundsyn är att de negativa effekterna på hållbar utveckling från svensk produktion och konsumtion måste minska samtidigt som de positiva effekterna måste öka, både inom och utanför Sveriges gränser. Alla länder behöver vidta åtgärder, med de utvecklade länderna i täten, och med hänsyn tagen till utvecklingsländernas utveckling och förutsättningar. Den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling återspeglas i Sverige bl.a. av generationsmålet och de sexton miljö kvalitetsmål som fastställts av riksdagen. Det så kallade generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske för att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Generationsmålet slår fast att Sverige ska ha konsumtionsmönster som minimerar miljö- och hälsoproblem. Detta gäller både offentlig och privat konsumtion och avser miljö- och hälsoproblem både nationellt och globalt. Målet handlar också om säkrade ekosystemtjänster, biologisk mångfald, resurseffektiva kretslopp, förnybar energi, hushållning med naturresurserna och säker kemikalie- och avfallshantering. Målet ger en signal till samhällets aktörer om vad riksdagen och regeringen vill uppnå med miljöpolitiken och är vägledande för miljöarbetet i alla delar av samhället, även i näringslivet. Miljömålen och i synnerhet generationsmålet utgör därför en viktig bas för det svenska arbetet för hållbar konsumtion och produktion.

Hållbar konsumtion och produktion är en central del i en cirkulär och biobaserad ekonomi. En cirkulär ekonomi innebär att produkter och material återanvänds och återvinns genom giftfria och resurseffektiva kretslopp. Det minskar energikonsumtion, efterfrågan på primära råvaror samt utsläpp från utvinning, bearbetning och avfallshantering. Hållbar råvaruproduktion och giftfria materialströmmar är centrala komponenter i den cirkulära ekonomin. Utöver en minskad miljö- och hälsopåverkan stimulerar en cirkulär ekonomi även innovation i allt från materialanvändning till nya affärsmodeller och skapar på så sätt nya affärsmöjligheter, jobb och ökad välfärd. Regeringen avser att stärka arbetet med cirkulär ekonomi genom dialog med näringslivet, översyn av styrmedel, policyintegrering och myndighetssamverkan. Det är viktigt att sådana åtgärder inte bidrar till handelshinder för företag och exportörer,

särskilt i utvecklingsländer. En cirkulär ekonomi som beaktar globala värdekedjor, dvs. produkt- och leverantörskedjor över världen, är central för att nå en mer effektiv resursfördelning och en global hållbar utveckling. Här är stärkt transparens och ansvarstagande viktiga komponenter. I linje med detta avser regeringen även att fortsätta att medverka i initiativ som stödjer utvecklingsländers omställning till grön ekonomi som FN:s miljöprogramms initiativ Partnership on Action for a Green Economy.

En hållbar hantering av kemikalier är en grundsten för hållbar konsumtion och produktion samt för en cirkulär ekonomi och därmed för en global hållbar utveckling. Den har även kopplingar till en rad andra politikområden så som hälsa, fattigdomsbekämpning, vattenkvalitet och klimat. Regeringen ska fortsätta arbeta för att nå en hållbar hantering av kemikalier och avfall på global nivå till 2020. Detta görs genom bl.a. att bilateralt stödja utvecklingsländernas arbete med en hållbar hantering av kemikalier och avfall, samt multilateralt, inom främst den globala kemikaliestrategin SAICM och de globala konventionerna på området.

Regeringen vill, i enlighet med generationsmålet, minska den svenska konsumtionens negativa miljöpåverkan globalt, inklusive i utvecklingsländer. Regeringens arbete med hållbar konsumtion och produktion utgår bl.a. från FN:s tioåriga ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion. Naturvårdsverket är nationell fokalpunkt med uppgiften att samordna och driva på genomförandet av ramverket i Sverige. Det nationella genomförandet är i första hand inriktat på hållbar konsumtion. Sverige ska också stödjade globala programmen om hållbar offentlig upphandling och hållbara livsstilar och utbildning. Ramverkets övriga program handlar om konsumentinformation, hållbara byggnader och byggande, hållbar turism och hållbara livsmedelssystem.

Offentlig upphandling

Tydliga riktlinjer för effektiv och hållbar upphandling är ett kraftfullt medel för att nå de globala målen i Agenda 2030. Genom att styra om de stora finansiella flöden som används för upphandling, både nationellt och internationellt, mot ökad hållbarhet skapas starka incitament för marknadens aktörer att ta fram och leverera hållbara lösningar. Regeringen har tagit fram en nationell strategi för upphandling som bl.a. lyfter fram miljöhänsyn och sociala hänsyn samt innovationer. Därutöver pågår ett omfattande arbete med att genomföra de tre nya EU-direktiven på upphandlingsområdet från 2014. Regeringens lagförslag möjliggör bl.a. för upphandlande myndigheter att välja anbud utifrån livscykelkostnad, vilket innebär att myndigheter kan beakta inte bara kortsiktiga kostnader för t.ex. energiförbrukning och underhåll, utan också kostnader för externa miljöeffekter, som utsläpp av växthusgaser och andra förorenande ämnen. Förslaget möjliggör också för en upphandlande myndighet eller enhet att direkt hänvisa till ett särskilt märke, såsom en miljömärkning, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda.

Sverige driver även vikten av en modern och hållbar upphandling internationellt. Både FN-systemet och de internationella finansiella institutionerna använder upphandling alltmer proaktivt för att främja hållbarhet. Detta avspeglas t.ex. i Världsbankens nya, omdanande ramverk för upphandling och i FN:s utvecklingsprogram (UNDP) nya

strategi för hållbar upphandling. Även inom det bilaterala utvecklingssamarbetet har Sverige lyft fram hållbar offentlig upphandling som ett viktigt styrmedel för hållbarhet i samarbetsländerna. Samstämmighet mellan hur Sverige agerar å ena sidan på nationell nivå och i EU och å andra sidan internationellt och multilateralt är viktigt.

3.12.2 Mål och intressekonflikt: privat konsumtion och hållbar global utveckling

Svensk konsumtion påverkar rättvis och hållbar global utveckling. Det ekologiska fotavtrycket från svenskers konsumtion ökar och ligger i dag på en nivå som inte är förenlig med en långsiktigt hållbar global utveckling inom de planetära gränserna. Exempel på områden där det svenska ekologiska avtrycket ökar är elektronikimport, textilimport samt ökande konsumtion av importerat kött. Vad gäller klimatpåverkan bedömer bl.a. Naturvårdsverket att åtgärder för att begränsa klimatpåverkan från resor med flyg och konsumtion av kött är speciellt angelägna.

Många konsumenter vill bidra till en hållbar utveckling. Produktmärkning, t.ex. energimärkning, frivillig miljömärkning och tillförlitlig information om bilar bränsleförbrukning och utsläpp är ett viktigt verktyg för att underlätta för konsumenter att göra miljö- och klimatsmarta val. Dessutom behövs samhällsstrukturer och ekonomiska incitament som gör det lätt för hushåll och företag att agera hållbart. Frivillig miljömärkning kan också underlätta hållbar offentlig upphandling. Framväxten av olika märkningssystem ska bidra till en omläggning av produktions- och konsumtionsmönster. Det är samtidigt viktigt att framväxten av olika märkningssystem inte bidrar till handelshinder för företag och exportörer, särskilt i utvecklingsländer.

Regeringen verkar för att Sverige ska vara ett föregångsland för en fri och rättvis världshandel bl.a. genom att integrera frågor om utveckling, fattigdomsbekämpning, arbetsvillkor, jämställdhet och miljö i handelspolitiken. EU:s frihandelsavtal med tredjeland ska bidra till social rättvisa och en bättre folkhälsa och miljö. Förutom att EU:s frihandelsavtal uppmuntrar genomförandet av internationella arbetsrättsliga avtal och miljöavtal sker samarbete kring frågor som är relevanta för de aktuella länderna, t.ex. hållbart fiske, användning av kemikalier samt samarbete kring frågor som rör hållbart företagande.

Regeringen arbetar för progressiva internationella handelsavtal, där handelshinder rivs och där frågor om utveckling, fattigdomsbekämpning, arbetsvillkor, jämställdhet och miljö integreras. EU:s frihandelsavtal med tredjeland ska bidra till social rättvisa och en bättre folkhälsa och miljö.

Regeringen kommer att initiera åtgärder för att stärka genomförandet av generationsmålet. Inom Regeringskansliet pågår dessutom arbete med att ta fram en strategi för hållbar konsumtion. Utbildning på alla nivåer, liksom forskning och nyttiggörande av forskningsresultat, har en avgörande betydelse för att ge medborgare kunskap och färdigheter att bidra till en omställningsprocess samt för att möta företagens behov av rätt kompetens för en grön omställning.

För att främja en hållbar konsumtion är det även viktigt att sätta in åtgärder i produktionsländerna, så nära källan till problemet som möjligt. Det kan exempelvis röra sig om kapacitetsutveckling av relevanta myndigheter i utvecklingsländer och om hjälp till att ställa om produktionen i dessa länder. Det är viktigt att utvecklingsländernas vetenskapliga och tekniska kapacitet stärks och stöds för att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Regeringen kommer på basis av Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av miljömålen att gå vidare med att identifiera vilka produktgrupper som har mest miljö- och klimatpåverkan, liksom vilka Sveriges viktigaste handelspartner för dessa varugrupper är, för att i ett nästa steg utveckla relevanta strategier.

Hållbara livsmedelssystem och att minska matavfall och livsmedelssvinn är centralt. Svinnet förekommer i hela produktions-, försäljnings- och konsumtionskedjan men primärproduktionen, bl.a. i utvecklingsländer, står för en stor del av det totala livsmedelssvinnet. Jordbruket, liksom utvinningen av produkter från havet, medför miljö- och klimatpåverkan. Ett hållbart jordbruk är en utmaning för många utvecklingsländer. Exempelvis går det ofta åt stora mängder vatten och energi för primärproduktionen, resurser som ofta är en bristvara i utvecklingsländer och särskilt för människor som lever i fattigdom i dessa länder. Det finns en stor potential att minska dessa miljöproblem genom anpassade åtgärder i jordbruksproduktionen, men också genom att minska onödigt livsmedelssvinn i livsmedelskedjan.

Sverige har, tillsammans med Japan och WWF International, åtagit sig att leda programmet om hållbara livsstilar och utbildning, inom ramen för FN:s 10-åriga ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion. Enligt beslutet i Rio ska OECD-länderna vara ledande och stödja utvecklingsländerna i deras omställningsarbete. Målet är att garantera programmets bidrag till att hantera globala utmaningar, såsom klimatförändringar och anpassning, fattigdomsbekämpning, socialt välbefinnande, effektiv resurshantering och bevarande av biologisk mångfald.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha stärkt den offentliga sektorns roll som beställare av innovativ miljöteknik med höga miljöprestanda samt ha verkat för ökad hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska effekter i offentliga upphandlingar både nationellt och internationellt, bl.a. genom att ta fram en vägledning för ett sammanhållet agerande gentemot multilaterala organisationer om hållbar upphandling,
- ha bidragit till goda förutsättningar för trovärdiga märkningar med höga miljökrav som kan guida konsumenter till miljö- och klimatsmarta val, samtidigt som dessa inte blir onödigt handelshindrande samt ha börjat genomföra en strategi för hållbar konsumtion,
- inom EU och internationellt ha verkat för att de globala strömmarna av material och varor är både resurseffektiva och fria från gifter. Detta innebär en minskad användning av farliga kemikalier och förebyggande och omhändertagande av avfall, särskilt farligt avfall,

- ha varit en del av ledarskapet för det globala programmet om hållbara livsstilar och utbildning, i syfte att sprida kunskap om behov av och verktyg för hållbar konsumtion för att uppnå en hållbar utveckling globalt,
- ha verkat för att stärka förutsättningarna för hållbar konsumtion och produktion och övergången till en resurseffektiv cirkulär ekonomi globalt, bl.a. genom dialog med näringslivet, utveckling av styrmedel, exempelvis genom att regeringen utreder hur en skatt på flygresor kan utformas för att minska klimatpåverkan från flyget, samt beaktande av infrastrukturens roll för hållbar konsumtion och produktion.

3.13 Bekämpa klimatförändringen

Mål 13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser

Sammanfattat handlar målet om att verka för en fossilfri och klimatrezilient utveckling samt om att integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå med målsättningen att bidra till klimatavtalets målsättningar om utsläppsbegränsningar, anpassning och finansiella flöden. Utbildning, medvetenhet och kapacitet ska förbättras vad gäller begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser genom utsläppsminskande insatser och klimatanpassning. Utvecklade länder ska fullfölja sitt åtagande inom klimatkonventionen att till 2020 mobilisera minst 100 miljarder US-dollar årligen för klimatrelaterade insatser. Klimatrelaterad planering och förvaltning ska främjas, inte minst i de minst utvecklade länderna, med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar samt lokala och marginaliserade samhällen.

3.13.1 Exempel på PGU-område: Klimat och utveckling

(Huvudansvarig: Miljö-och energidepartementet. Andra berörda departement är Utrikesdepartementet och övriga departement.)

Klimatavtalet från Paris från december 2015 är en milstolpe i klimatarbetet. För första gången har världen ett globalt klimatavtal där alla länder åtar sig att bidra med allt ambitiösare åtaganden. Avtalet skapar förutsättningar för ökat stöd till utvecklingsländer, både för att begränsa utsläppen och för att anpassa sig till klimatförändringarna. Fattiga och sårbara länder som inte har resurser att anpassa sig samt kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom och utsatthet drabbas särskilt hårt av klimatförändringar. Åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna kan påverkas av miljöförstöring och klimatförändringar, inklusive ursprungsbefolkningars rättigheter. Fattigdomsbekämpningen riskerar att avstanna eller gå om intet om inte klimatförändringarna hejdas. Detta på grund av klimatförändringarnas effekter som t ex. extremare väder som torka, skyfall och stormar, vilket i sin tur också påverkar bl.a. vattentillgång och livsmedelsproduktion, men också stabilitet och säkerhet samt migrationsflöden. Sendairamverket som

syftar till att reducera riskerna för, och minska konsekvenserna av, olyckor och katastrofer är också viktigt för anpassningen till ett förändrat klimat. Skr. 2015/16:182

Regeringens arbete

Sverige ska gå före i klimatfrågan som är vår tids ödesfråga. Alla länder måste ställa om till ett hållbart samhälle med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter. Det kräver ett sammanhållet globalt och nationellt klimatarbete samt att klimatarbetet, såväl utsläppsminskningar som anpassning, integreras på ett samstämmigt sätt i alla politikområden. Sverige ska fortsatt vara en pådrivande part för genomförandet av klimatavtalet från Paris, inte minst i förhållande till utvecklingsländer. OECD-länder som Sverige har ett särskilt ansvar för att gå före genom ambitiösa utsläppsmål. Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Sverige driver på inom EU för en ambitiös klimatpolitik samt arbetar aktivt med andra länder och aktörer för att stärka allianser och samarbeten. Sverige bidrar substantiellt till ett flertal globala klimatifonder. Sverige bidrar även till att främja kapacitetssupplegning, teknikutveckling och innovativa lösningar för minskade utsläpp och klimatanpassning inte minst i utvecklingsländer. Sverige ska också bidra till att stödja utvecklingsländernas genomförande av de nationella klimatplanerna. Kopplingarna mellan utvecklingsstrategier och klimatplanerna bör därmed också stärkas. Det är dock viktigt att även utvecklingsländerna har åtaganden under det nya avtalet och att fler länder uppmuntras att bidra till klimatfinansiering.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha genomfört ytterligare åtgärder för att i ökad utsträckning använda nationella insatser för att nå målet om att minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent till 2020 i sektorer utanför EU:s system för handel med utsläppsrätter,
- ha stärkt insatserna för att stötta utvecklingsländerna i deras genomförande av sina nationella klimatåtaganden (National Determined Contributions) i deras nationella utvecklingsplaner och budget,
- ha stärkt insatserna vad gäller kapacitetssupplegning och teknikspridning för att stödja genomförande av klimatavtalet från Paris,
- ha verkat för ambitiösa målsättningar på miljö- och klimatområdet för internationella finansieringsinstitutioner vilket inkluderar att förespråka förändringar i upphandlingsregelverk, konkreta och ambitiösa målsättningar i institutionernas resultatramverk och att stärka formuleringar i policyer på området,
- ha verkat för att EU-kommissionen (DG ECHO) i sitt arbete med katastrofriskreducering beaktar frågor som hållbar utveckling, klimat och miljö,
- ha verkat för ökade synergier mellan arbetet för att minska luftföroreningar och begränsad klimatpåverkan.

Mål 14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Sammanfattat handlar målet om att förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen, samt om att hållbart förvalta, skydda och återställa marina och kustnära ekosystem. Havsförsurningens konsekvenser ska minimeras och åtgärdas. Effektiv fångstreglering ska införas. Överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder ska stoppas. Vetenskapligt baserade förvaltningsplaner ska genomföras i syfte att återställa fiskbestånden på kortast möjliga tid till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning. Minst 10 procent av kust- och havsområdena ska skyddas. Fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet, överfiske eller olagligt, orapporterat och oreglerat fiske bör avskaffas och nya sådana ska förhindras. Utvecklingsländer och de minst utvecklade ländernas behov bör integreras i WTO-förhandlingarna om fiskesubventioner. Den ekonomiska nyttan av ett hållbart nyttjande av marina resurser bör öka för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna, bl.a. genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism. Vetenskaplig kunskap, forskningskapacitet och havsteknik ska utvecklas, med hänsyn till Oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer, med fokus på små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna. Tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader ska säkerställas. Bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna ska stärkas, bl.a. genom att genomföra FN:s havsrättskonvention.

3.14.1 Exempel på PGU-område: Hållbara hav

(Huvudansvarig: Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Näringsdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Havens resurser bidrar till global livsmedelstrygghet och kan bidra till en hållbar tillväxt. Detta är viktigt för många fattiga länder och människor som är beroende av kustnära fiske. Det är också av betydelse för utveckling av hållbar turism där attraktiva miljöer med friska kustvatten och korallrev är viktiga. Tillståndet för kustvatten och haven är mycket allvarligt. Ekosystemen och därmed havets ekosystemtjänster påverkas negativt av bl.a. klimatförändringar, havsförsurning, utvinning av mineral och bottentrålning, marin nedskräpning och miljögifter. Havens motståndskraft och förmågan att uppta och bryta ner näringsämnen och gifter, reglering av klimat m.m. försämrats. Många fiskebestånd minskar kraftigt och arter dör ut. Arbete mot ohållbara fiskesubventioner och överfiske är centralt. Att utveckla och genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden till minst de nivåer som kan ge maximal hållbar avkastning är nödvändigt för att säkra

livsmedelsresursen i utvecklingsländer och bidra till en hållbar ekonomisk utveckling. För att bidra till arbetet med hållbara hav behövs samarbete över landgränser och samstämmiga åtgärder mellan flera politikområden som t.ex. miljö-, jordbruks-, fiske-, närings- utbildnings- och utrikespolitik. Skr. 2015/16:182

Regeringens arbete

Sverige är aktivt i EU:s maritima politik och i EU:s gemensamma fiskeripolitik. Sverige är även aktiv inom exempelvis den internationella sjöfartsorganisationen (IMO) för att bidra till en minskad miljöpåverkan från fartyg. Sveriges arbetar därutöver inom flera andra globala, internationella och regionala organisationer för att bl.a. stärka skyddet av marina miljöer, även i områden utanför nationell jurisdiktion, och främja ekosystembaserad havsplanering och minska marin nedskräpning och reducera miljögifter. Det är viktigt att koppla ihop havsfrågorna med klimatagendan med hänsyn till havsförurning och förhöjda havstemperaturer. Det är även viktigt med åtgärder för att öka genomförandet och tillämpningen av gällande regelverk till skydd för havsmiljöer, både för att förbättra miljötillståndet och för att säkerställa en hållbar utveckling inom havsanknutna näringar och blå tillväxt. I arbete för hållbara hav är regeringens maritima strategi från 2015 en viktig utgångspunkt. Sverige har tillsammans med Fiji lanserat ett initiativ i FN för att stödja genomförandet av det globala målet 14 om hav och marina resurser. Syftet är att driva på genomförandet, skapa varaktiga och dynamiska partnerskap samt upprätthålla politiskt momentum. Uppföljningskonferenser om genomförande av mål 14 planeras att anordnas regelbundet. År 2017 kommer den första FN-konferensen att äga rum under gemensamt värdskap av Fiji och Sverige.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- aktivt ha verkat för ett implementeringsavtal till FN:s havsrättskonvention för skydd av biologisk mångfald utanför nationell jurisdiktion samt för upprättande av ”collective arrangements” mellan befintliga regionala och globala konventioner och organisationer för att säkerställa en samstämmig och ekosystembaserad förvaltning av marina resurser,
- aktivt ha bidragit till internationella organisationers arbete för minskad tillförsel av marint skräp, inklusive mikroplaster och miljögifter,
- ha bevakat att den yttre dimensionen i EU:s gemensamma fiskeripolitik följs och att utvecklingsländernas förutsättningar tas till vara i detta sammanhang,
- drivit på för ett effektivt genomförande av det globala målet 14 om hav och marina resurser, bl.a. genom det initiativ som Sverige tillsammans med Fiji har lanserat i FN.

3.15 Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Sammanfattat handlar målet om att bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i vattendrag och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser. Hållbart brukande av alla typer av skogar ska främjas, avskogning stoppas, utarmade skogar återställas och ny- och återbeskogningen kraftigt ökas i hela världen. Ökenspridning ska bekämpas och förstörd mark och jord ska återställas. Bergsekosystemen ska bevaras. Omedelbara åtgärder ska vidtas för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda utrotningshotade arter. En rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser ska främjas samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal. Omedelbara åtgärder ska vidtas för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter. Åtgärder ska införas för att förhindra införseln av invasiva främmande arter samt kontrollera eller utrota prioriterade arter. Ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden ska integreras i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper. Finansiella resurser för biologisk mångfald, ekosystem och hållbart brukande av skogar ska öka och utvecklingsländer ska ges lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive bevarande och återbeskogning. Globalt stöd mot tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter ska öka, bl.a. genom ökade möjligheterna till hållbar försörjning i lokalsamhällen.

3.15.1 Exempel på PGU-område: Skog och hållbar utveckling

(Huvudansvariga: Näringsdepartementet och Miljö- och energidepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Arbetsmarknadsdepartementet, Kulturdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet.)

Fungerande ekosystem och biologisk mångfald är grunden för de processer som förser oss med mat, vatten, energi, kläder etc. Skydd, bevarande av och hållbart nyttjande och restaurering av ekosystem och naturresurser samt bevarande av biologisk mångfald är därför nödvändigt. De viktiga sambanden mellan ekonomisk utveckling och behovet av att skydda och bevara ekosystem, inklusive biologisk mångfald behöver tydliggöras. Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden drabbar i särskilt hög grad människor som lever i fattigdom vilka ofta livnär sig på naturresurser. Många av dessa är

kvinnor. Arbetet i konventionen om biologisk mångfald och de s.k. Aichimålen är väsentligt för att nå flera av de globala målen. Skr. 2015/16:182

Hållbart brukande av skogsresurser, inklusive minskning av avskogning, är viktigt bl.a. vad gäller klimatpåverkan, hållbar energi, tryggad livsmedelsförsörjning, ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning. Olagliga avverkningar och handel med associerade trävaror ger negativa effekter på skogar och på människorna som lever av och i dessa skogar. Utvecklingsländer har särskilda behov av tekniskt och vetenskapligt kunnande, liksom av resurser, för att utveckla, bevara och hållbart bruka skogsekosystem, inklusive återbeskogning. Arbeta med skog och hållbar utveckling kräver samstämmiga åtgärder mellan olika politikområden som närings-, jordbruks-, miljö-, klimat- och utrikespolitik.

Regeringens arbete

Regeringen arbetar fortlöpande med att öka hänsynen till biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster i relevanta politikområden och processer. Sverige som skogsnation, med betydande kompetens och lång erfarenhet, ska fortsatt aktivt arbeta med hållbart brukande av skog och bevarande av biologisk mångfald globalt. Sverige verkar bl.a. för långsiktigt ägande och nyttjande av mark, aktiv dialog med kunskapsbärare och intressenter på olika nivåer, ökad jämställdhet och anständiga arbetsvillkor inom skogssektorn. Inom EU är Sverige t.ex. engagerat i utformningen och genomförandet av EU:s skogsstrategi som är relevant ur ett utvecklingsperspektiv med bäring på t.ex. EU-FLEGT (Forest Law Enforcement Governance and Trade) och relaterade partnerskapsavtal samt EU:s timmerförordning. Mer ansvarsfullt och transparent företagande, liksom mer hållbar produktion och konsumtion är viktigt när det gäller av produkter från skogen. På global nivå är Sverige engagerat i bl.a. FN:s skogsforum där en strategisk plan utarbetas för de skogsrelaterade målen från Agenda 2030. Andra skogsrelaterade konventioner där Sverige är engagerat är konventionen om biologisk mångfald och klimatkonventionen, i vilken skog nu är en tydlig del i enlighet med klimatavtalet från Paris.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat internationellt för att förtydliga vikten av hänsyn till biologisk mångfald i relevanta sektorer samt ha vidareutvecklat den nationella strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster,
- aktivt ha deltagit i FN:s nyinrättade expertgrupp, under FN:s skogsforum, och ha bidragit till framtagandet av den strategiska planen för det internationella skogsarrangemanget,
- ha verkat för att kunskap och verktyg för att hantera ekosystemtjänsternas värden kommer till användning i uppföljningen av de globala målen för hållbar utveckling,
- ha bidragit med kunskap och tekniskt kunnande till utvecklingsländer, bl.a. gällande skoglig statistik och indikatorer för skogsrelevanta hållbarhetsmål,

- ha verkat för att utvecklingsländernas förutsättningar beaktas i översynen av EU:s timmerförordning,
- ha bidragit till att säkerställa att globala aspekter integreras i det nationella skogsprogrammet.

3.16 Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Sammanfattat handlar målet om att avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld. Det handlar om att eliminera sexuella övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn. Rättssäkerheten på nationell och internationell nivå ska främjas samt lika tillgång till rättvisa för alla säkerställas. De olagliga finansiella flödena och vapenflödena ska avsevärt minska, möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar ska öka samt alla former av organiserad brottslighet bekämpas. Alla former av korruption och mutor ska väsentligt minska. Effektiva och transparanta institutioner ska byggas upp med ansvarsutkrävande på alla nivåer. Beslutsfattande på alla nivåer ska vara inkluderande och representativt. Utvecklingsländernas deltagande i institutionerna för global styrning ska utvidgas och stärkas. Juridisk identitet ska tillhandahållas för alla, inklusive födelseregistrering. Allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter ska säkerställas, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal. För att förebygga våld och bekämpa terrorism och brottslighet ska kapaciteten inom berörda nationella institutioner stärkas, i synnerhet i utvecklingsländerna och bl.a. genom internationellt samarbete. Icke-diskriminerande lagstiftning och politik för en hållbar utveckling ska genomdrivas.

3.16.1 Exempel på PGU-område: Säkerhet och utveckling

(Huvudansvariga: Försvarsdepartementet, Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Socialdepartementet, Kulturdepartementet och Miljö- och energidepartementet)

Arbete med säkerhet och utveckling är grundläggande för genomförandet av Agenda 2030 i sin helhet. Fattigdomsbekämpning, miljö- och klimatarbete och fredsbyggande hör ihop. Fred och säkerhet kan inte uppnås utan att fattigdomen och klimatförändringarna bekämpas och vice versa. Värnandet om individens mänskliga rättigheter är centralt i det internationella freds- säkerhets- och utvecklingsarbetet.

År 2015 var ett viktigt år för det internationella samarbetet på freds-, säkerhets- och utvecklingsområdet. Genom Agenda 2030 åtar sig

världens stater att fördubbla sina ansträngningar att lösa eller förebygga konflikter. Länder som nyligen genomgått en konflikt ska stödjas, bl.a. genom att se till att kvinnor spelar en roll i freds- och statsbyggandet. En viktig grund för det internationella fredsbyggande arbetet är principerna inom den s.k. New Deal som antogs i Busan 2011. New Deal är en samlad ansats till freds- och statsbyggande som inkluderar politikutformning, rättvis- och säkerhetsaspekter, offentliga tjänster och styrning av staters ekonomiska resurser.

Arbetet med fred, säkerhet och utveckling kräver ett samordnat och samstämmigt arbetssätt. Många politikområden berörs som försvars-, miljö-, social-, kultur-, migrations- och utrikespolitik, liksom rättsliga frågor.

Regeringens arbete

De senaste åren har antalet väpnade konflikter i världen ökat och i dag beräknas fler än 125 miljoner människor vara i akut behov av humanitär stöd. Samtidigt pågår den största flyktingkatastrofen i modern tid. Parallellt koncentreras extrem fattigdom i växande grad till konfliktdrabbade och sviktande stater. De senaste tre decennierna har andelen människor som lever i fattigdom i sviktande stater tredubblats. Världen över är människor offer för kränkningar av de mänskliga rättigheterna som alltför ofta leder till konflikter och krig. Därtill bidrar klimatförändringarna och ett ökat tryck på naturresurser till konflikt och utgör därmed i allt större utsträckning ett globalt säkerhetshot, liksom ökade terroristhot och globala hälsohot.

Regeringen arbetar brett med de säkerhetspolitiska utmaningarna bl.a. inom områden som terrorism, klimat, flyktingströmmar och migration, pandemier och människosmuggling.

Insatser för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är grundläggande i det fredsbyggande arbetet. Väpnade konflikter orsakas ofta av grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Sverige medverkar på olika sätt till att stärka agerandet och skyddet för de mänskliga rättigheterna i världen. Främjandet av de mänskliga rättigheterna är en prioritet inom svensk utrikespolitik och är till stor del integrerat i flertalet politikområden. Regeringen kommer under 2016 att överlämna en skrivelse till riksdagen om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i svensk utrikespolitik.

Regeringen har stärkt sitt stöd till fredsbyggande processer och konfliktförebyggande insatser samt intensifierar arbetet med kvinnors effektiva deltagande i fredsprocesser. Den övergripande inriktningen är att hantera konflikters grundorsaker, att stödja motståndskraftiga samhällen och uppnå hållbar utveckling. Regeringen ser samstämmighet mellan civil och militär krishantering som central för att främja hållbar fred. Väpnade konflikter är det allvarligaste hindret för utveckling i många fattiga länder. Fattigdom bl. a. till följd av krig, i kombination med tillgänglighet till vapen, är dessutom en grogrund för terrorism och uppkomsten av nya konflikter. Det är viktigt med en bred integrerad ansats gentemot konflikt- och postkonfliktländer. Sverige är pådrivande för att utveckla EU:s samlade ansats gentemot konflikt- och postkonfliktländer, liksom för stärkt samstämmighet mellan krishanteringsinsatser och det långsiktiga utvecklingssamarbetet samt för

bättre synergier mellan civila och militära aktiviteter. Svenska bidrag med polis och annan civil personal samt militära bidrag till internationella insatser utgör viktiga bidrag till kapacitetsuppbyggnad och säkerhetssektorreform.

Sverige har stärkt sitt fredsbyggande engagemang inom FN. Sverige var t.ex. ordförande för FN:s fredsbyggande kommission under 2015 och är vice ordförande för kommissionen 2016. Under 2015–2016 är Sverige medordförande i den Internationella dialogen för freds- och statsbyggande, tillsammans med Sierra Leone. Denna dialog samlar såväl OECD-länder som utvecklingsländer för samtal om principerna inom New Deal. Sverige stöder också Afrikanska unionens arbete med fred, säkerhet och utveckling. Inom Världsbanken verkar Sverige för att ytterligare resurser ska allokeras till konflikttrabbade och sviktande stater samt för att jämställdhetsperspektivet ska integreras i all verksamhet. Regeringen satsar också långsiktigt på medling. Tillsammans med Folke Bernadotteakademin lanserades under 2015 ett svenskt nätverk av kvinnliga medlare till stöd för kvinnors deltagande i fredsprocesser.

Regeringen arbetar även med en nationell säkerhetsstrategi och har tagit fram en nationell strategi mot terrorism som utgör utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på detta område, både nationellt och internationellt. Inom EU stöder Sverige utvecklandet av en ny global strategi för EU:s utrikespolitiska agerande som kom till på svenskt initiativ. Det svenska initiativet om att upprätta ett europeiskt fredsinstitut, European Institute of Peace, har lanserats och verksamhet har inletts till stöd för flera fredsprocesser.

Kvinnor, fred och säkerhet

Regeringen har stärkt sin politik inom området kvinnor, fred och säkerhet. Arbetet för hållbar fred och säkerhet måste ta hänsyn till hela befolkningar och samhällen för att vara effektivt. Dock visar statistik och empiri att kvinnors rätt till politiskt deltagande och inflytande inte respekteras, vilket gör att fredsprocesser och fredsbyggande förlorar legitimitet, kvalitet och hållbarhet. Regeringen har ett ökat fokus på att stärka kvinnors inflytande och meningsfulla deltagande i arbetet för att främja fred och säkerhet. Regeringens feministiska utrikespolitik, med sin målsättning om att bl.a. bidra till kvinnors och flickors medverkan i att förebygga och lösa konflikter, och i att bygga fred efter konflikt är en viktig grund för arbetet. Regeringen arbetar löpande med metod- och utbildningsarbete vad gäller kvinnor, fred och säkerhet. Viktiga aktörer i detta arbete är bl.a. Totalförsvarets forskningsinstitut, Forsvarsmaktens internationella centrum och Folke Bernadotteakademin.

Regeringen har antagit Sveriges tredje handlingsplan för genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 och efterföljande resolutioner för kvinnor, fred och säkerhet. Som en del i arbetet genomförde regeringen breda konsultationer i Sverige och i fem konflikt- och postkonfliktländer. Sverige kommer även att ha ett ökat fokus på kvinnors deltagande inom ramen för den Internationella dialogen för fredsbyggande och statsbyggande. Under 2015 har Sverige bidragit till att EU har fått en högnivårådgivare för jämställdhet och kvinnor, fred och säkerhet. Sverige har också bidragit till att området betonas i EU:s

Nedrustning och icke-spridning

Illegal och okontrollerad spridning av krigsmateriel riskerar att allvarligt destabilisera samhällen och begränsar enskilda människors säkerhet samt deras politiska, ekonomiska, sociala deltagande och inflytande. Sådan spridning kan också direkt och indirekt bidra till könsrelaterat våld samt annat allvarligt våld riktat mot kvinnor och barn. Denna risk är särskilt stor när det gäller oansvarig överföring av små och lätta vapen. Oreglerade flöden och en utbredd tillgång till vapen begränsar ett samhälles möjlighet att skapa grundläggande trygghet, inkluderande ekonomisk och social utveckling samt förutsättningarna att tillgodose mänskliga rättigheter. Detta gäller oavsett om våldet i samhället orsakas av konflikt eller av kriminalitet. Sverige arbetar aktivt internationellt för nedrustning och icke-spridning. Förutsättningarna för en rättvis och hållbar global utveckling, samt behovet av internationellt stöd till utvecklingsländer, lyfts fram i svenska anföranden vid statspartsmöten inom relevanta konventioner och avtal som Sverige anslutit sig till. Sverige verkar också för att drivkrafter för konflikt i utvecklingsländer, som t.ex. flöden och destabiliserande ansamlingar av vapen, motverkas inom ramen för processerna kring genomförandet av FN:s vapenhandelsfördraget Arms Trade Treaty (ATT) och i arbetet mot illegal spridning av små och lätta vapen Small Arms and Light Weapons, (SALW), däribland i förberedelsearbetet inför konferensen om översyn av FN:s handlingsprogram mot illegal handel med SALW 2018. Sverige bidrar även aktivt med finansiering och kompetens för minhantering, klusterammunition och andra explosiva lämningar av krig, t.ex. riskutbildning och stöd till minöverlevare i utvecklingsländer.

Regeringen verkar fortlöpande för att ett jämställdhetsperspektiv ska inkluderas i nedrustnings- och ickespridningsarbetet. Kvinnor är kraftigt underrepresenterade i internationella förhandlingar och diskussioner om nedrustning och icke-spridning. Regeringen driver att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i diskussioner, slutdokument och i relevanta resolutioner på nedrustnings- och vapenkontrollområdet. Regeringen avser att i samarbete med FN:s kontor för nedrustningsfrågor och tillsammans med andra relevanta aktörer arbeta för jämställdhet i internationella organisationer på nedrustningsområdet och verka för ett jämställt deltagande i diskussioner om nedrustning och icke-spridning. Detta sker bl.a. genom att regelbundet uppmärksamma jämställdhetsaspekter i anföranden vid, och i samtal med företrädare för, organisationer som International Atomic Energy Agency, Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization och Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons. Sverige arbetar även för att identifiera och följa upp forskning om kärnvapens samt små och lätta vapens särskilda inverkan på kvinnor och flickor, t.ex. genom att verka för stärkt internationell datainsamling med särskilt fokus på könsuppdelad statistik. Regeringen arbetar även för att sexuellt och könsrelaterat våld uppmärksammas och följs upp inom FN:s vapenhandelsfördrag ATT. Som ett led i operationaliseringen av artikel 7.4 i fördraget ska Regeringskansliet bidra till att Inspektionen för

3.16.2 Mål-och intressekonflikt: krigsmaterielexport och rättvis och hållbar global utveckling

En mål- och intressekonflikt som ofta har lyfts fram inom samstämmighetspolitiken för utveckling är den svenska krigsmaterielexporten. Krigsmaterielexporten kan riskera att undergräva PGU:s mål om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Sverige har ett genuint engagemang för att medverka till stärkandet av demokrati och mänskliga fri- och rättigheter globalt och vår krigsmaterielexport ska givetvis inte undergräva denna strävan. Regeringens strävan är att effekter av den svenska krigsmaterielexporten som är negativa för ansträngningarna att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling ska undvikas. Detta görs bl.a. genom tillämpningen av EU:s gemensamma standpunkt om vapenexport, vars åttonde kriterium lyfter fram mottagarländers tekniska och ekonomiska förmåga samt behovet av att beakta huruvida den hållbara utvecklingen riskerar att allvarligt hindras av en tilltänkt export. Vidare arbetar regeringen för att rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling ska belysas i de underlag som sammanställs inför Exportkontrollrådets möten, när det kan vara av betydelse för bedömningen av enskilda ärenden. Regeringen stöder även Inspektionen för strategiska produkter (ISP) med kompetensutveckling i frågor om rättvis och hållbar global utveckling i syfte att stärka myndighetens analysförmåga på området.

I juni 2015 presenterade den parlamentariska Krigsmaterielexportöversynskommittén (KEX), i bred politisk enighet, sitt betänkande med förslag till en skärpning av exportkontrollregelverket. Kommittén föreslog bl.a. skärpningar av exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater, på så sätt att en stats demokratiska status föreslogs ”utgöra ett centralt villkor vid tillståndsprövningen”. Kommittén föreslog också att det i tillståndsprövningen borde krävas att en analys görs av hur en eventuell export kan komma att påverka målet för PGU om en rättvis och hållbar global utveckling. Kommitténs förslag är för närvarande föremål för en beredning inom Regeringskansliet. Över 70 remissinstanser har lämnat synpunkter på förslaget. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till en ny krigsmateriellagstiftning i syfte att skärpa exportkontrollen gentemot icke-demokratiska stater.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat för att rättsväsendet fortsatt samverkar kring rättskedjeperspektivet inom ramen för säkerhetssektorreform och därigenom bidra till att skapa förutsättningar för säkerhet, utveckling och respekt för mänskliga rättigheter i de länder som berörs,
- ha verkat för att förebygga, förhindra och försvåra terroristattentat ur ett globalt perspektiv, bl.a. genom att EU fortsätter att bidra till att förebygga terrorism utanför unionens gränser, i full förenlighet med

folkrätten, Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, Skr. 2015/16:182

- ha verkat för internationellt samarbete för att förebygga och försvåra för den organiserade brottsligheten och därigenom bidra till att åstadkomma en rättvis och hållbar utveckling globalt,
- ha bidragit till att stärka förutsättningarna för att kunna bedöma hur exportkontrollärenden rörande krigsmateriel påverkar rättvis och hållbar global utveckling,
- ha skapat ett dialogforum med berörda departement och myndigheter om hur en närmare samverkan mellan Sveriges olika instrument i ett krishanteringsområde kan komma till stånd, dvs. ett närmande mellan militär krishantering, civil krishantering och utvecklingsarbete i syfte att uppnå de gemensamma målen,
- ha främjat förändringsaktörer för demokratisering och yttrandefrihet genom stöd för kulturutbyte med aktörer i utvecklingsländer och länder med bristande demokrati bl.a. genom samarbete med Sida, Statens kulturråd och Konstnärsnämnden.
- ha verkat för att Sverige ska vara en tongivande aktör för det fria ordet genom att erbjuda fler fristäder för förföljda konstnärer.

3.17 Genomförande och globalt partnerskap

Mål 17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

Sammanfattat handlar målet om områden som är viktiga för genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen, som finansiering, teknologi, kapacitetssupplyggnad, handel, systemfrågor, partnerskap samt data, uppföljning och ansvarsutkrävande.

När det gäller **finansiering** handlar målet om att stärka inhemsk resursmobiliseringen, inklusive kapacitetsstöd till utvecklingsländer. Utvecklade länder ska fullfölja sina biståndsåtaganden, inklusive åtaganden om 0,7 procent av BNI och 0,15–0,20 till de minst utvecklade länderna. Ytterligare finansiella resurser till utvecklingsländer behöver mobiliseras från många olika källor. Utvecklingsländer ska bistås i skuldfinansiering, skuldlättnad och skuldomstrukturerings. Investeringsfrämjande regleringar för de minst utvecklade länderna bör antas och genomföras.

När det gäller **teknologi** ska nord-syd-, syd-syd- och det regionala och internationella trepartssamarbetet stärkas kring tillgång till vetenskap, teknik och innovation. Kunskapsutbytet ska öka, i synnerhet på FN-nivå, och genom en global mekanism för teknikfrämjande. Utveckling, överföring och spridning av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna ska främjas. Teknikbanken och mekanismen för kapacitetssupplyggnad inom vetenskap, teknik och innovation för de minst utvecklade länderna ska operationaliserat. Användningen av gynnsam teknik ska öka, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik. Det internationella stödet för effektiv och riktad **kapacitetssupplyggnad** i utvecklingsländer

ska öka till stöd för nationella planer för att genomföra de globala målen för hållbar utveckling.

I fråga om **handel** handlar målet om att ett universellt, regelbaserat, öppet, icke-diskriminerande och rättvist multilateralt handelssystem ska främjas inom ramen för WTO, inklusive genom att slutföra förhandlingarna enligt utvecklingsagendan från Doha. Utvecklingsländernas export ska avsevärt öka. De minst utvecklade ländernas andel av den globala exporten ska fördubblas och de ska beredas tull- och kvotfritt marknadstillträde, i enlighet med WTO, t.ex. genom att säkerställa transparenta och enkla preferentiella ursprungsregler för deras import.

Samstämmigheten ska öka när det gäller att öka den makroekonomiska stabiliteten i världen, samt att länder bör bedriva en mer samstämmig politik för hållbar utveckling. Det **globala partnerskapet** för hållbar utveckling ska stärkas genom olika partnerskap mellan aktörer i syfte att uppnå de globala målen i alla länder, i synnerhet i utvecklingsländer. Effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap ska främjas, liksom partnerskap med civila samhället.

Stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländer ska öka för frågor om **data, uppföljning och ansvarsutkrävande**, inklusive till de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling. Syftet är att avsevärt öka tillgången på aktuella och tillförlitliga uppgifter av hög kvalitet, uppdelade efter inkomst, kön, ålder, ras, etnicitet, migrationsstatus, funktionsnedsättning, geografisk plats och andra nationellt relevanta aspekter. Befintliga mått för hållbar utveckling bör utvecklas som komplettering till BNP. Uppbyggnad av statistisk kapacitet i utvecklingsländerna ska stödjas.

3.17.1 Exempel på PGU-område: Kapital- och skatteflykt

(Huvudansvarig: Finansdepartementet. Andra berörda departement är t.ex.: Näringsdepartementet, Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet.)

Att privatpersoner och företag betalar skatt är en grundläggande förutsättning för att bygga och långsiktigt hållbart finansiera ett fungerande samhälle. Skatteintäkter kan bidra till stärkandet av institutioner och viktiga samhällsfunktioner, liksom till uppbyggnaden och finansieringen av olika sociala trygghetssystem för en jämlik fördelning av välstånd. Detta skapar bättre förutsättningar för demokrati och rättssäkerhet, liksom för en mer inkluderande samhällsutveckling. I många länder är dock kapital- och skatteflykt ett hinder mot inhemsk resursmobilisering. Minskad kapital- och skatteflykt är därför en viktig fråga för genomförandet av Agenda 2030 vilket bl.a. framgår under mål 1 och mål 17.

Det saknas en enhetlig definition av kapital- och skatteflykt. En vanlig definition är resursflöden som antingen intjänats, flyttats eller använts illegalt. OECD beskriver de centrala komponenterna som penningtvätt, skatteflykt och skatteundandragande, samt korruption vid internationella affärstransaktioner. Skatteflykt och skatteundandragande ses av OECD

som den kanske mest utbredda formen av kapital- och skatteflykt. Här inkluderas ofta skatteundandragande som visserligen är legalt men som utnyttjar luckor och brister i det internationella skatteregelverket i strid mot avsikten med reglerna. Fattiga länder kan drabbas oproportionerligt hårt av kapital- och skatteflykt, då de ofta har lägre skatteintäkter och lägre kapacitet att se till att existerande lagstiftning följs. I låginkomstländer är skatteintäkter som andel av BNP bara hälften så stor som i höginkomstländer. Ett samstämmigt arbete för att motverka kapital- och skatteflykt behövs där flera politikområden berörs som bl.a. finans-, närings- och utrikespolitik samt rättslig politik.

Regeringens arbete

Att bekämpa kapital- och skatteflykt är en prioriterad fråga för regeringen. Regeringen arbetar inom två huvudsakliga inriktningar. Regeringen arbetar med att stärka det internationella ramverket mot skatteflykt och skatteundandragande och för att möjliggöra ökat informationsutbyte på området. Regeringen bidrar också till att bygga upp ett gott skatteförfarande och en effektiv skatteförvaltning i utvecklingsländer. På detta sätt kan länderna stärka nödvändiga verktyg för att motverka internationell skatteflykt och skatteundandragande.

När det gäller att stärka det internationella ramverket mot skatteflykt och skatteundandragande har Sverige varit ett av de mest aktiva länderna i det gemensamma G20/OECD-projektet Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). Detta projekt syftar till att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster mellan länder. BEPS-arbetet är inriktat på 15 åtgärder för att förhindra att företag betalar för lite eller ingen skatt. Detta s.k. BEPS-paket har publicerats och godkänts av G20:s stats- och regeringschefer under hösten 2015. OECD konstaterade under 2014 att utvecklingsländer borde involveras mer i BEPS och att de frågor som utvecklingsländerna prioriterar skulle uppmärksammas. Fler utvecklingsländer är nu involverade i BEPS-arbetet. Tillsammans med andra internationella institutioner och regionala organisationer har beslutats att ta fram ett antal verktyg med fokus på utvecklingsländernas specifika utmaningar, inklusive frågor om skatteincitament och möjligheter att tillämpa internprissättningsregler. Sverige stöder detta arbete både politiskt och finansiellt. Deltagarna i BEPS-projektet har 2016 enats om ett ramverk för genomförande och övervakning som bättre ska involvera ytterligare intresserade länder, inklusive finansiella centrum och utvecklingsländer.

Regeringen anser att frågan om utvecklingsländers deltagande i arbetet med att förhindra skattebaserosion och flyttning av vinster är central. Detta gäller i synnerhet arbetet i OECD, som är det huvudsakliga normsättande organet på området. Regeringen driver därför på för att OECD ska fortsätta på den väg som inletts under BEPS-projektet så att utvecklingsländerna ska kunna delta i OECD:s fortsatta arbete med att genomföra resultatet av BEPS-projektet på samma villkor som OECD-länderna.

Inom FN bedrivs ett liknande arbete som inom BEPS-projektet för att förhindra skattebaserosion och flyttning av vinster vilket Sverige stödjer. FN:s skattekommitté fokuserar särskilt på utvecklingsländernas perspektiv i sitt arbete. Sverige bidrar sedan 2013 i FN-arbetet både med

kompetens och med resurser genom att en svensk expert sitter med i FN:s skattekommitté. För Sverige är det viktigt att de överenskommelser som gjordes vid konferensen om utvecklingsfinansiering i Addis Abeba om FN:s skattekommitté verkligen leder till ett förstärkt utvecklingsperspektiv i det internationella skattearbetet.

Sverige stöder aktivt arbetet i Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes (Global Forum). Detta är ett internationellt forum som övervakar genomförandet av den internationella standarden för transparens och informationsutbyte på skatteområdet. Global Forum utvärderar länders ramverk och hur standarderna genomförs genom ett särskilt granskningsförfarande, s.k. peer review process. Global Forum har även fått i uppdrag av G20 att övervaka den nya internationella standarden för automatiskt informationsutbyte. Det är sedan flera år stort fokus på utvecklingsländer i Global Forums arbete, vilket inkluderar kapacitetsuppbyggnad. OECD har konstaterat att utvecklingsländerna står inför en rad utmaningar vad gäller införandet av automatiskt informationsutbyte, både i fråga om teknik, dataskydd och politisk vilja och har uppmanat OECD-länder att stödja utvecklingsländer i arbetet. Sverige kommer aktivt arbeta för att fler länder, inklusive utvecklingsländer, ansluter sig till arbetet i Global Forum. Förstärkt samarbete mellan Global Forum och andra internationella organisationer kommer att vara ett mål för arbetet framåt.

I de internationella finansiella institutionerna driver Sverige motverkande av kapital- och skatteflykt och skatteundandragande. Sverige stöder arbetet inom institutionerna som framförallt sker genom riktlinjer för investeringar och genom kapacitetshöjande insatser. Sverige driver på för strikta regler för institutionernas egna investeringar vad gäller användning av jurisdiktioner som inte uppfyller kriterier från Global Forum.

Sverige bidrar med kapacitetsuppbyggande insatser i utvecklingsländer framför allt genom projekt som Skatteverket bedriver. Arbetet handlar bl.a. om att modernisera utvecklingsländers skattemyndigheter, vilket kan bidra till att generera ökade inhemska resurser som kan bidra till fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Skatteverket och andra svenska myndigheter samverkar i genomförandet. Sverige stöder ett internationellt initiativ som lanserades vid konferensen om utvecklingsfinansiering, det s.k. Addis Tax Initiative. I enlighet med detta kommer regeringen till 2020 att dubblera kapacitetsstödet inom skatteområdet.

3.17.2 Mål- och intressekonflikter i arbetet med kapital- och skatteflykt

Det uppskattas att en stor del av kapital- och skatteflykt från utvecklingsländer består av transaktioner inom multinationella företag i syfte att undvika skatt. Kapital- och skatteflykt genom multinationella företag är därmed ett hinder för utveckling. En annan mål- och intressekonflikt inom området rör fördelningen av skatteintäkter från multinationella företags verksamhet mellan exempelvis länder där försäljning sker och länder där forskning och utveckling bedrivs.

Regeringen anser att företagen har en viktig roll i att bidra till att fattiga länder uppnår en hållbar beskattning. Skattefrågan och inte minst frågor runt kapital- och skatteflykt är en viktig del av arbetet med hållbart företagande. Regeringen uppmuntrar multinationella företag att följa OECD:s riktlinjer för multinationella företag angående skatt samt betala den skatt de enligt lag är skyldig att göra. Arbeta med affärsetik, skattefrågor och antikorruption är viktiga delar i regeringens nya och mer ambitiösa politik för hållbart företagande. Regeringen avser bl.a. uppmuntra företag att vid utarbetande av lämpliga principer för en skattepolicy särskilt beakta låginkomstländers behov och administrativa kapacitet.

Ett sätt att öka möjligheten att avslöja skatteflykt är att ålägga företag att rapportera per verksamhetsland. Inom ramen för BEPS har beslut fattats om att multinationella företag över en viss storlek ska rapportera uppgifter om företagets verksamhet land-för-land (bl.a. omsättning, antal anställda, vinst och betald skatt). Rapporteringen ska komma respektive lands skattemyndighet till del. EU har för den finansiella sektorn gått steget längre och ålagt företagen i denna sektor att öppet rapportera land-för-land. Regeringen anser att land-för-land-rapportering kan stärka skattemyndigheternas underlag för att identifiera skatteflykt. Stärkta internationella regelverk och stärkt internationellt samarbete är nödvändigt för att motverka kapital- och skatteflykt. Sverige kommer att fortsätta verka för att länder med svagare röst, inklusive många låginkomstländer, inkluderas i de internationella processerna och att deras intressen tillgodoses vad avser kapital- och skatteflykt. Sverige kommer också att fortsatt verka för och bidra till starkare kapacitet och förmåga att motverka kapital- och skatteflykt i utvecklingsländerna, inklusive i deras skatteförvaltningar.

Regeringen ska i slutet av år 2017 t.ex.:

- ha verkat för att länder med svagare röst, inklusive många låginkomstländer, har inkluderats i de internationella processerna gällande kapital- och skatteflykt,
- ha verkat för och bidragit till starkare kapacitet att motverka kapital- och skatteflykt i utvecklingsländerna, inklusive i deras skatteförvaltningar och ha erbjudit sig att stå värd för en internationell konferens om kapacitetsuppbyggnad på skatteområdet under 2017,
- ha bidragit till införandet av automatiskt informationsutbyte i utvecklingsländer i enlighet med OECD:s plan,
- ha verkat för minskad användning av ineffektiva skatteincitament i låginkomstländer,
- i linje med regerings politik för hållbart företagande ha uppmuntrat företag att vid utarbetande av lämpliga principer för en skattepolicy särskilt beakta låginkomstländers behov och administrativa kapacitet.

Med antagandet av det nya globala ramverket för hållbar utveckling finns en gemensam internationell dagordning för fattigdomsminskning och hållbarhet i dess tre dimensioner – den sociala, ekonomiska och miljömässiga. Universaliteten i Agenda 2030 ställer högre krav på nationell politik och på en analys av den nationella politikens globala effekter. Detta gäller inte minst områden som våra konsumtionsmönster, hur vi hanterar olika säkerhetsutmaningar och hur vi tar oss an energifrågan. Detta är några av de frågor som regeringen belyst i denna skrivelse.

Sverige ska fortsatt ta ett tydligt ansvar för våra gemensamma globala utmaningar. Sverige ska vara ledande i genomförandet av det nya globala ramverket och i bidraget till att uppfylla de nya globala målen, både nationellt och internationellt. Sveriges politik för global utveckling är ett centralt verktyg i detta arbete. Ambitionen är att globala perspektiv, där hållbarhet, mänskliga rättigheter och fattiga människors perspektiv sätts i centrum, systematiskt ska finnas med i analys, genomförande och uppföljning av åtgärder inom olika politikområden.

Regeringen avser att återkomma i nästa skrivelse med en fortsatt redovisning av arbetet med PGU och dess bidrag till det globala ramverket för hållbar utveckling och de nya globala målen.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 maj 2016

Närvarande: Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Hellmark Knutsson, Regnér, Andersson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Damberg, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Hadzialic, Eriksson, Linde, Skog

Föredragande: statsrådet Lövin

Regeringen beslutar skrivelse 2015/16:182 Politiken för global utveckling i genomförandet av Agenda 2030

